

Aleg 4

Sprawozdanie

w sprawie Statutu emerytalnego dla urzędników i sług
etatowych Wydziału krajowego.

Wysoki Sejmie!

Staraniem Wysokiego Sejmu było stałem, by urzędnikom w służbie kraju będącym, zapewnić warunki bytu, jeżeli nie lepsze, to przynajmniej takie, jakie przypadły w udziale urzędnikom, na odpowiednich stopniach w służbie rządowej. Tak postępując, miała Reprezentacja kraju na oku, zarówno interes i dobro służby, który wymagał, by mieć zawsze dobre i należyte siły ku spełnianiu zadań administracji krajowej, jak i względy słuszności i sprawiedliwości dla swych podwładnych, dla miary wymaganych od nich kwalifikacji i ich pracy.

Świadczą o tej pamięci i intencji Wysokiego Sejmu najważniejsza z dotychczasowych uchwał etatowych uchwała z dnia 3. stycznia 1874, jak i uchwała z 21. stycznia 1889 r., którą wydano obowiązujący dotychczas Statut emerytalny dla urzędników i sług krajowych, tudzież zakładów krajowych. Pierwsza już data tej uchwały, przypadająca w najbliższym roku po regulacji płac urzędników państwowych, dokonanej ustawą z dnia 15. kwietnia 1873 (Dz. P. Nr. 47) daje poznać, że jest jej następstwem i koniecznym wpływem, a podniesiono to zresztą wyraźnie zarówno we wnioskach Wydziału krajowego (All. VIII. Sejm 1873/74), jak i w sprawozdaniu komisji budżetowej, (All. LIX., Sejm 1873/74); druga zaś, to jest uchwała dająca funkcyonaryuszom Statut emerytalny, poszła dalej, bo przy powzięciu jej nie szło o dorównanie w tej mierze przepisom obowiązującym dla emerytów rządowych i ich rodzin, — przeciwnie szło o zastąpienie ich odpowiedniejszymi potrzebom ówczesnym i stosunkom służby krajowej, a między motywami zalecającymi przyjęcie Statutu i jego korzyści dla przyszłych uczestników, podniesiono w sprawozdaniu komisji administracyjnej (All. 152 z r. 1880) względ na okoliczność, że urzędnicy w służbie krajowej nie mają za to wobec ograniczonego Statusu widoków do uzyskania posad wyższych i lepiej płatnych, dostępnych dla urzędników w służbie rządowej.

W porównaniu z przepisami rządowymi, które aż po rok 1889 zastosowywano do służby krajowej — nowy Statut z 21. stycznia 1889 przyniósł urzędnikom i sługom krajowym wiele doniosłych korzyści w kierunku lepszego zaopatrzenia emerytalnego dla wdów i sierót po nich pozostałych, lubo już wtenczas podniosła komisja w wyżej zacytowanym sprawozdaniu, że względ na stosunki finansowe funduszu krajowego nie dozwala

„na takie podwyższenie płac emerytalnych, wdowich i sierocińskich, jakieby z ogólnego stanowiska rzecz biorąc, było niewątpliwie pożądane“. Z tem wszyskiem był Statut rzeczywistą poprawą stosunków emerytalnych, przyjęto go z wdzięcznością w sferach interesowanych, a znanym nam jest wypadek, że jeden z urzędników Wydziału krajowego miał możność przejścia do służby rządowej z korzyścią dla siebie, zaniechał jednak tego ze względu na postanowienia Statutu emerytalnego z d. 21. stycznia 1889 r., które dla żony i dzieci jego zapewniały lepsze zaopatrzenia, niż ówczesne rządowe przepis emerytalne.

Z upływem kilku lat nastąpiła jednak zmiana wskutek uchwalenia przez Reprezentację Państwa nowych ustaw, które nadto wprowadziły doniosłą reformę w dziale przepisów emerytalnych.

Z faktem doniosłej zmiany w stosunkach emerytalnych w służbie rządowej liczyć się należy, bo zmiany te potęgują jeszcze przyciągającą siłę służby rządowej i w przyszłości, gdyby się i w naszych stosunkach o poprawie nie pomyślało, oddziaływałyby mogły niekorzystnie na prawidłowy przyływ nowych sił do naszej służby.

Dlatego Wydział krajowy, w niniejszem sprawozdaniu przedstawi wnioski ku reformie i poprawie postanowień Statutu emerytalnego z dnia 21. stycznia 1889 r. do miary zaopatrzeń emerytalnych, przyznanej urzędnikom, sługom w służbie rządowej, jakoteż wdowom i sierotom po nich pozostających, a to przepisami ustawy państwowej z dnia 14. maja 1896 r. nr. 74, będącej już w pełnem zastosowaniu.

Korzyści, jakie ta ustawa zapewnia emerytom rządowym i ich rodzinom, a które chcemy, by się nadal znalazły w postanowieniach emerytalnych dla urzędników i sług Wydziału krajowego są następujące:

a) Przy emeryturach męskich. W tym dziale w porównaniu z normami statutu z dnia 21. stycznia 1889 r. mało jest do zmiany, częściowo nawet mają niektóre kategorie urzędników Wydziału krajowego już dzisiaj wyższe prawa, niż je daje ustawa państwowa z 13. maja 1896. I tak: kiedy §. 1. tej ustawy, licząc się tylko z osobnemi postanowieniami o emeryturach osób stanu nauczycielskiego, oznacza dla wszystkich urzędników 40 lat, jako czas służby potrzebnej do uzyskania pełnej emerytury, mają urzędnicy Wydziału krajowego (z wyjątkiem urzędników oddziału rachunkowego, kasowego i manipulacyjnego i sług etatowych, dla których obowiązuje 40 lat służby) prawo do uzyskania całej ostatniej płacy już po wysłużeniu 35 lat (§. 12 Statutu z 21. stycznia 1889). Licząc się z nabytymi prawami, ważniejszych zmian wypadających na niekorzyść, proponować nie zamierzamy, dlatego pozostajemy co do oznaczenia lat służby przy dawniejszych postanowieniach, a wobec różnicy w tym względzie na korzyść przeważnej części urzędników Wydziału krajowego, nie proponujemy także przyjęcia przepisu §. 4. Ustawy Państwowej z dnia 14. maja 1896 r., który dozwala urzędnikom i sługom po skończeniu 60 lat życia, a 35 lat służby, przenieść się w stały stan spoczynku bez składania dowodów o niezdolności do służby.

Natomiast uważamy, że będzie z korzyścią dla interesowanych wprowadzić do postanowień emerytalnych w tym dziale, za wzorem przepisów rządowych:

1. Oznaczenie minimum emerytury na 400 zł. w. a. przy emeryturach dla urzędników, a 200 zł. przy emeryturach dla sług.
2. Uwzględnienie przy obliczaniu czasu służby ułamków, o ile one 6 miesięcy przekraczają.

b) Przy pensjach wdowich. W ogóle biorąc wymiar tych zaopatrzeń na podstawie postanowień ustawy państwowej jest wydatniejszy. I tak kiedy na podstawie dotychczasowego Statutu pensje wdów po najwyższych urzędnikach Wydziału krajowego wynosiły 800 zł. rocznie, osiągną one w razie przyjęcia postanowień rządowych o pensjach wdów po urzędnikach odpowiednich stopni 1200 zł. w. a. W mniejszej mierze korzystnie, ale zawsze korzystniej od dotychczasowego wymiaru, wypadnie wymiar pensji dla wdów po urzędnikach dalszych stopni, a dla wdów po urzędnikach pobierających najniższe płace i dla wdów po sługach etatowych mogłoby zastosowanie przepisów rządowych przynieść nawet uszczerbek, mimo to będziemy proponować przyjęcie wymiaru pensji wdowiej według modły rządowej, jako dla przeważnej części interesowanych stron korzystne, a dla wdów, któreby według tego wymiaru otrzymać miały mniejszą pensję z naruszeniem praw już nabytych, może się znaleźć rada w postanowieniach przejściowych.

c) przy dodatkach na wychowanie (§ 8. Ustawy z 14 maja 1896. Dz. p. p. 74). Jest to ten dział zaopatrzeń, w którym uwzględnienie położenie rodzin po urzędnikach pozostałych i chęć przyjscia im z pomocą najsilniej występuje. Nowe postanowienia rządowe są w trojakim względzie korzystniejsze od postanowień Statutu emerytalnego — najprzód wymiar dodatku na każde dziecko z osobna jest wyższy (ma wynosić 200/0 pensyi wdowiej a nie 100/0 jak dotychczas) dalej zbiorowa suma dodatków wszystkich datek; ma granicę nie jak dotychczas do połowy pensyi wdowiej, ale mogą one razem dorównać pensyi wdowiej, a wreszcie:

d) przyznaje się dodatki na wychowanie aż do ukończenia 24 roku życia (a nie do osiągnięcia normalnego wieku §§ 22, 23 St. emerytalnego z 21 stycznia 1889) lub aż do uzyskania wcześniejszego zaopatrzenia.

Przy pensyi sierocińskiej korzyści przyznane ustawą z 14 maja 1896 Dz. p. p. 74., są stosunkowo mniej znaczne — zawsze jednak porównanie przepisów statutu z 21 stycznia 1889 (§§. 25. i 26.) z postanowieniami nowymi przemawiają za wyborem ostatnich, bo wprawdzie wymiar samej pensyi sierocińskiej nie jest bezwzględnie wydatniejszy od normy naszego statutu (u nas 200/0 pensyi wdowiej dla każdej sieroty z osobna z ograniczeniem, że pensye sierocińskie razem wzięte nie mogą przewyższać dwóch trzecich pensyi wdowiej — według zaś przepisów rządowych pensya sierocińska bez względu na ilość sierót ma wynosić połowę pensyi wdowiej, wszelako dopuszczalna jest poprawa wymiaru, gdyby się w danym razie z tytułu dodatków na wychowanie matce więcej było należało niż wynosi kwota pensyi sierocińskiej.

Przy kwartale pośmiertnym, (§§. 12 i 13 ustawy z 14 maja 1896 Dz. pr. p. 74 i §. 21 statutu z 21 stycznia 1889). Nowe przepisy rządowe przyznają prawo do kwartału pośmiertnego niezależnie od wszelkich innych ustawą przyznanych zaopatrzeń, bez względu na płacę jaką pobierał i bez względu, czy zmarły był umierając w służbie czynnej lub też już w stanie spoczynku. Statut emerytalny krajowy zna tylko przyznanie kwartału pośmiertnego w razie śmierci funkcjonariusza w służbie czynnej i jeżeli płaca jego nie przenosiła 800 złr. rocznie.

Jeżeli jednak pragniemy, by wszystkie korzystne postanowienia emerytalne ustawy państwowej z 14 maja 1896 stały się postanowieniami obowiązującymi i w naszych przepisach emerytalnych słusznem będzie, by z niemi przeszły i te, które są mniej pomyslnie. Do rzędu tych należą postanowienia o odprawie wdowiej, o odprawie dla dzieci i o zaopatrzeniach po emerytach, których bliższe omówienie nastąpi osobno, a tu zajmiemy się ważną sprawą pociągnięcia funkcjonariuszów Wydziału krajowego, za przykładem przepisów rządowych, do pewnych świadczeń na cele emerytalne.

Rządowa ustawa pensyjna z dnia 14. maja 1896 pociągnęła mianowicie (w §. 15.) urzędników państwowych i osoby stanu nieuczynielskiego w czynnej służbie będące do opłaty na cele emerytalne do Skarbu Państwa bieżącej wkładki rocznej, wynoszącej trzy procent od płacy czynnej służby, do wymierzenia emerytury policzalnej, a na podstawie patentu z 27. stycznia 1840 opłacają zarówno urzędnicy jak i służy w służbie rządowej zdawien zdawna taksy służbowe.

Skoro zatem urzędnikom i etatowym sługom Wydziału krajowego przyzna się obecnie doniosłą poprawę w zaopatrzeniach emerytalnych, skoro pierwszym równocześnie przyzna się na podstawie równocześnie przedłożonych wniosków Wydziału krajowego znaczne podwyższenie poborów sądziny, iż będzie to właściwa chwila do wprowadzenia tych świadczeń i u nas, do pociągnięcia urzędników i sług etatowych Wydziału krajowego do jednorazowych opłat, przy awansach samych zaś urzędników nadto do uiszczania bieżącej wkładki od pensyi.

W ten sposób przez ofiarę ze strony interesowanych, nie stojącą przecież w proporcji z zapewnionemi w zamian korzyściami dla siebie i najbliższych w przyszłości, pozyska się dla funduszu krajowego stałe źródło pomocy przy ponoszeniu wydatków emerytalnych i stanie się zarazem częściowo zadość objawionej w tej mierze przed kilku laty woli Wys. Sejmu.

Uchwałą bowiem z d. 16. lutego 1894, powziętą przy rozprawie nad Rubryką X. wydatków preliminarza funduszy krajowych na tenże rok polecił, Wys. Sejm Wydziałowi krajowemu, aby wziął pod rozważę, ażali utworzenie osobnego funduszu emerytalnego dla urzędników i sług Wydziału krajowego tudzież stałych urzędników, funkcjonariuszy i sług w zakładach krajowych przy dotacyi z funduszu krajowego i wpłatach interesowa-

nych, wszakże bez naruszenia nabytych już praw z mocy obowiązującego statutu emerytalnego nie było by nader potrzebnem z uwagi na przyjęte a coraz wzrastające w tym dziale zobowiązania funduszu krajowego.

Otrzymanego zlecenia nie puściliśmy w niepamięć, o potrzebne informacye udaliśmy się do Wydziału krajowego w innych krajach koronnych z wnioskami jednak w poruczonej nam sprawie nie przyszliśmy po dziś dzień, słuszne bowiem zastrzeżenie Wys. Sejmu o pamięci na niebyłe prawa czyniło powzięcie decyzji trudnem.

Obecnie jest spełnienie woli Wys. Sejmu co do wpłat interesowanych możliwe, ale tylko co do tej części urzędników krajowych, którym podwyższone skutkiem równoczesnej regulacyi płace uczynią uiszczenie opłat znośniejszem, że zaś do wpłat bieżących pociągnie się tylko urzędników Wydziału krajowego, przeto inni funkcyonaryusze krajowi t. j. urzędnicy i słudzy Zakładów krajowych będą wprawdzie wolni od opłat na cele emerytalne ale ich prawa emerytalne pozostaną bez zmiany i będą jak dotychczas zagwarantowane Statutem emerytalnym z 21. stycznia 1889. Wyjątek w tej mierze proponujemy jednak co do sług etatem Wydziałowi krajowemu dodanych i pragniemy dla pożądaney jednolitości w zostosowaniu tych samych przepisów emerytalnych do wszystkich funkcyonaryuszów w tym samym urzędzie, by i do nich stósował się statut zmieniony. Do wpłaty bieżących wkładek od pobieranej pensyi nie będą oni mieli obowiązku, bo płace ich nie ulegną regulacyi a daniny z powodu nominacyi lub pozyskania wyższych poborów w skutek pięciolecia, nie zaciążą znacznie na obecnym etatowym personalu służbowym i zrównoważone będą dostatecznie rozciągnięciem na nich i ich rodziny obowiązującej mocy zmienionego korzystnie statutu, a ci którzy będą mianowani w przyszłości, będą się już musieli liczyć z postanowieniami przepisów podówczas obowiązujących.

Proponując zaprowadzenie opłat, które ulżą funduszowi krajowemu ciężarowi wydatków pewnej części i spełniając tem samem częściowo wolę Wys. Sejmu, nie oświadczamy się natomiast za dalszą wskazówką, daną w uchwale Wys. Sejmu z d. 16 lutego 1894 co do utworzenia osobnego funduszu emerytalnego. Pozostajemy w tej mierze przy zapatrywaniu wyrażonem w sprawozdaniu Wydziału krajowego, towarzyszącem projektowi Statutu emerytalnego w r. 1888, (All. 11 z r. 1888/89) że utworzenie osobnego funduszu emerytalnego nie mogłoby się obejść bez znacznych nakładów ze strony skarbu krajowego, popierają nas w tem zapatrywaniu informacye, pozyskane od innych Wydziałów krajowych, z którymi jak to wyżej wspomniano, nawiązaliśmy porozumienie w tym przedmiocie. W większej ilości krajów koronnych nie ma osobnych funduszków emerytalnych a wydatki emerytalne opędza się z funduszków krajowych jako część integralną kosztów za rząd. Nie ma osobnych funduszków emerytalnych w Czechach, na Morawach, w Wyższej Austrii, w Krainie, Karyntyi, na Szląsku, na Bukowinie, w Görz, Voralbergu, w Tryeście, nie ma także i w Niższej Austrii, choć są osobne daniny ze strony urzędników, jeżeli dodatek na pomieszkanie ma znaleźć uwzględnienie przy wymiarze emerytury. Natomiast utworzono funduszy emerytalne w Salzburgu od początku istnienia reprezentacyi krajowej, w Istrii od r. 1868, w Dalmacyi od r. 1872, w Styrii od roku 1874, w Tyrolu wreszcie od r. 1887. Wszystkie fundusze emerytalne w tych 5 krajach mają obok innych poniekąd przygodnych źródeł jak zapisy, legaty, darowizny, intercalaria, dochody z kas dyscyplinarnych i t. p. dwa jednakże źródła swego wyposażenia t. j. wkładki interesownych i pomoc z funduszków krajowych. Wkładki różnią się jednak między sobą zarówno co do rodzaju poborów jak co do wysokości stopy poborowej a zaznaczyć nadto możemy, że w ogóle wysokość wpłat ze strony interesowanych nie dosięga tam miary wpłat w służbie rządowej a temsamem i miary przez nas we warunkach proponowanej. Nie jednakże bywa także pomoc funduszu krajowego, udzielana funduszom emerytalnym — wszędzie jednak obok innych w nierównej mierze świadczeń na powiększenie kapitałów zakładowych, fundusz krajowy pokrywa wydatki emerytalne bądź w całości, bądź w części t. j. o tyle, o ile dochody właściwego funduszu na to nie wystarczają. Do znacznej wysokości i tak, by sprostać wszystkim wydatkom emerytalnym osobne fundusze jeszcze nigdzie nie wzrosły.

Największym jest w Styrii, wynosił on z końcem roku 1894 w efektach i książeczkach kasy oszczędności 167.546, gdy zaś wydatki emerytalne w tymże roku wyniosły 90.815 zł. 8 kr. w. a., przypadło funduszowi krajowemu po zużyciu dochodu z odsetek i części wpływów bieżących razem w kwocie 12.146 zł. 81 kr. w. a. pokryć niedobór w kwocie 78.668 zł. 27 kr. w. a.

I ten rezultat nie przemawia za myślą utworzenia osobnego funduszu emerytalnego. Zwłaszcza w kraju większym, jakim jest nasz kraj, doprowadzenie do funduszu, któryby własnymi dochodami pokrywał ciężące na nim zobowiązania mogłoby nastąpić dopiero w poważnym lat szeregu i tylko przy wydatnej pomocy funduszu krajowego a tymczasem aż do dojścia do tego stanu, na funduszu krajowym zaciężyłby zdwojony obowiązek zasilania tworzącego się funduszu emerytalnego. Dla tego zapewne kraje większe przodujące swemi urządzeniami i używające dobrej opinii co do swych rządów i gospodarstwa jak Czechy, Niższa i Wyższa Austria, Morawy nie poszły dotychczas za myślą tworzenia osobnych funduszy emerytalnych, i my więc nie doradzamy do pójścia na tę drogę, a utwierdza nas w tem także przykład C. k. Rządu, który w ustawie pensyjnej z d. 14 maja 1896, zobowiązując urzędników do opłaty bieżącej wkładki rocznej na cele emerytalne przelewa je wprost do skarbu Państwa.

I my damy świadczeniom urzędników podobne przeznaczenie t. j. na cele emerytalne, choć wyjątkowo w pierwszym roku a raczej w pierwszym półroczu ich projektowanego istnienia przeznaczylimy je w równoczesnym sprawozdaniu w przedmiocie regulacji płac na częściowe pokrycie wydatku, spowodowanego regulacją płac, nadal jednak świadczenie pieniężne interesowanych służyć będą posiłkowo do opędzenia wydatków emerytalnych, na których wzrost trzeba być przygotowanym.

Wydatki emerytalne wzrosną najprzód, bo w skutek regulacji płac znacznej części urzędników krajowych, podniesie się podstawa wymiarowa wszelkich zaopatrzeń t. j. ostatnia płaca funkcyonaryusza. Z kolei wpłyną na wzrost wyższe wymiary poszczególnych rodzajów zaopatrzeń a mniej korzystny wymiar niektórych przygodnych świadczeń ze strony władzy, naprzykład z okazji odprawy, jest bez znaczenia.

Prócz tego wzrost wydatków nastąpi jeszcze w następstwie faktu, że nie wszystkie oddziały służby krajowej rozpoczęły swą działalność równocześnie i podczas kiedy oddziały dawniejsze (konceptowy, techniczno-drogowy, rachunkowy, kasowy, manipulacyjny) dostarczyły może już normalnego i nie ulegającego dalszemu wzrostowi kontyngentu emerytów lub wogóle osób pobierających zaopatrzenia emerytalne, oddziały młodsze pod względem rozpoczęcia działalności obciążały fundusz krajowy wydatkami na cele emerytalne albo tylko nieznacznie (oddział melioracyjny) albo nawet zupełnie go dotychczas nie obciążają (oddział kolejowy).

Uważaliśmy za nasz obowiązek prawdopodobieństwo wzrostu wydatków emerytalnych z całą otwartością zaznaczyć, choć przygotowanymi cyframi przypuszczaliśmy naszych nie popieramy, bo i obliczenia w podobnych wypadkach leżą również w granicach przypuszczania — znając jednak z przeszłości troskliwą pamięć Wys. Sejmu o swych podwładnych, wiemy, że uznawszy potrzebę, względy słuszności i sprawiedliwości z całą świadomością następstw nie większy wydatek przyzwoli. Może w tej materji należy nam się jeszcze podzielić informacją o ciężarach, jakie z tytułu wydatków emerytalnych ponoszą niektóre inne kraje monarchii.

I tak pomijając kraje mniejsze wynosiły wydatki emerytalne w roku 1897:

w Niższej Austrii . . .	203.667 zł. 54 ¹ / ₂ ct.
Czechach . . .	132.309 zł.
Styryi . . .	90.815 zł.

Wobec czego nasze wydatki w r. 1896 poniesiono z tytułu emerytur i innych zaopatrzeń, nie wyłączając darów z łaski, razem w kwocie 71.459 zł. świadczą o stosunkowo mniejszem jeszcze obciążeniu funduszu krajowego i nie wykluczają nadziei, że nie unikniony wprawdzie wzrost wydatków emerytalnych przy pomocy przyszłych świadczeń ze strony interesowanych nadmiernie na funduszu krajowym nie zacięży.

Wnioski nasze, których główną tendencją powyżej przedstawiliśmy, wejda w postanowienia Statutu przedłożonego do uchwały Wys. Sejmu. Te przyszłe normy emerytalne dla urzędników i sług Wydziału krajowego będą w znacznej części powtórzeniem postanowień Statutu z r. 1889, który jako normujący prawa emerytalne urzędników krajowych z poza Wydziału krajowego i urzędników i sług zakładów krajowych swej mocy obowiązującej dla nich nie traci. Gdzie projektujemy zmianę — a prócz zmian ku dorównaniu miary przepisów emerytalnych w służbie rządowej, projektujemy kilka mniej doniosłych zmian wskazanych doświadczeniem, zmianą faktycznych stosunków, względem na dobro służby i względami słuszności — uwidoczniamy zmianę odmiennym drukiem a obok podajemy dla porównania postanowienia Statutu z 21. stycznia 1889 roku.

Skutkiem zaproponowania świadczeń pieniężnych od nominacji i płac funkcyjaryuszy jakoteż skutkiem wprowadzenia innych zmian wypadło zmienić nieco podział materyj, przyjęty w dawnym Statucie, wypadło także przydać dwa nowe rozdziały.

Dla bliższego wyjaśnienia proponowanych zmian dołączamy osobno kilka uwag, omawiających poszczególne paragrafy, na tem miejscu jednak podnosimy jeszcze, żeśmy się zastosowali także do wskazówki danej w wyżej już cytowanej uchwale Sejmowej z 16. lutego 1894 t. j. pamiętaliśmy o nabytych prawach naszych urzędników.

Wyrazem tej pamięci jest §. 48 projektu a mianowicie ustęp końcowy, który względem funkcyjaryuszy nominowanych przed 1-szym lipca 1898 ich wdów i sierot pozwala jeszcze stosować postanowienia Statutu emerytalnego z 21. stycznia 1889, jeżeli one w danym razie co do wymiaru zaopatrzeń na ich korzyść przemawiają.

Kończąc nasze sprawozdanie, wyrażamy nadzieję i ufność, że uchwalenie Statutu, będąc nowym dowodem pamięci Reprezentacji kraju o poprawie losu i bytu podwładnych, nie tylko wtenczas kiedy są czynni ale i w peryodzie, gdy się usuną w stan spoczynku, nie tylko o nich samych ale w większej jeszcze mierze o ich rodzinach, wzmocni ponownie silnie węzły, łączące władzę z podwładnymi i przyczyni się znamienicie do osiągnięcia rezultatów służby, dla tego Wydział krajowy nie waha się postawić wniosku:

Wysoki Sejm raczy uchwalić załączony projekt Statutu emerytalnego dla urzędników i sług Wydziału krajowego.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomerji wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

We Lwowie, dnia 24. października 1897.

Marszałek krajowy
S. Badeni w. r.

Sprawozdawca:
Dr. Józef Wereszczyński w. r.
Członek Wydziału krajowego.

Statut emerytalny

dla urzędników i sług etatowych Wydziału krajowego.

Statut z 21. stycznia 1889 roku.

ROZDZIAŁ I.

§. 1.

Postanowienia ogólne.

W granicach statutem niniejszym określonych mają prawo do emerytury, a względnie do pensji wdowiej i sierocińskiej, do dodatków na wychowanie, do kwartałów pośmiertnych i do odpraw:

1. Etatowi urzędnicy i słudzy krajowi.
2. Etatowi inżynierowie i konduktorowie dróg krajowych, stosownie do uchwał sejmowych z dnia 23. października 1881 i z dnia 10. października 1883.
3. Inżynierowie biura melioracyjnego, stosownie do uchwały sejmowej z dnia 23. października 1881.
4. Inżynier-górnik przy Wydziale krajowym według uchwały sejmowej z dnia 18. października 1882.
5. Urzędnicy i służba etatowa zakładów krajowych, którym w statutach zakładów tych lub etatach przez Sejm potwierdzonych, albo na zasadzie osobnych uchwał sejmowych, prawo do emerytury jest przyznane, jeżeli dla zakładów tych nie istnieje osobny statut emerytalny.

Wniosek Wydziału krajowego.

ROZDZIAŁ I.

§. 1.

Postanowienia ogólne.

W granicach statutem niniejszym określonych mają prawo do emerytury, a względnie do pensji wdowiej i sierocińskiej do dodatków na wychowanie, do kwartałów pośmiertnych i do odpraw:

- I. Urzędnicy etatowi poniżej wymienionych oddziałów i etatem przydzieleni Wydziałowi krajowemu słudzy, mianowicie z pomiędzy urzędników:
 - a) etatowi urzędnicy oddziału koncepcyjnego stosownie do uchwały z 23. marca 1892, z 6. lutego 1892 i z 27. lutego 1896;
 - b) etatowi inżynierowie i konduktorowie drogowi stosownie do uchwały sejmowej z 1. kwietnia 1892 i z 31. stycznia 1895;
 - c) etatowi inżynierowie i urzędnicy biura kolejowego stosownie do uchwały sejmowej z 13. lutego 1897;
 - d) etatowi inżynierowie biura melioracyjnego stosownie do uchwały sejmowej z d. 6. kwietnia 1892 i z d. 5. lutego 1897;
 - e) obecny inspektor Szpitali stosownie do uchwały sejmowej z dnia 12. października 1882.

6. Lekarze, urzędnicy i służba etatowa krajowych szpitali we Lwowie i Krakowie, i krajowego zakładu dla obłąkanych w Kulparkowie, jeżeli z posadą według statutów i etatów, przez Sejm potwierdzonych, jest połączone prawo do emerytury.

7. Wdowy i sieroty po osobach wymienionych pod l. 1. do 6.

f) etatowi urzędnicy oddziału rachunkowego stosownie do uchwały sejmowej z dnia 2. kwietnia 1892;

g) etatowi urzędnicy oddziału kasowego stosownie do uchwały sejmowej z 10. lutego 1894;

h) etatowi urzędnicy oddziału manipulacyjnego stosownie do uchwały sejmowej z 9. lutego 1894.

II. Wdowy i sieroty po osobach wymienionych.

ROZDZIAŁ II.

Przeniesienie w stan spoczynku.

§. 2.

równobrzmiący.

§. 3.

równobrzmiący.

§. 4.

równobrzmiący

(zmiana jest jedynie w cytatach).

§. 5.

równobrzmiący prócz cytatu.

ROZDZIAŁ II.

Przeniesienie w stan spoczynku.

§. 2.

Przeniesienie w stan spoczynku jest albo
1. stałe, albo
2. czasowe (kwieskowanie).

§. 3.

Przeniesienie w stały stan spoczynku.

Przeniesienie w stały stan spoczynku następuje:

1. albo na żądanie,
2. albo z urzędu.

§. 4.

Przeniesienie w stały stan spoczynku na żądanie.

Przeniesienie w stały stan spoczynku na żądanie będzie dozwolone, jeżeli urzędnik lub sługa (§. 1.):

1. wykaże przynajmniej dziesięć (10) lat nieprzerwanej służby, wliczalnej do emerytury (§. 10.), a nadto badanie lekarskie (§. 32.) stwierdzi, że proszący na zawsze do pełnienia obowiązków służbowych jest niezdolnym — albo

2. przekroczył siedmdziesiąty rok życia swego — albo

3. wysłużył tyle lat, ile wymaga §. 12. do uzyskania emerytury, wymagającej się jego płacy ostatniej (§. 24).

§. 5.

Przeniesienie w stan spoczynku z urzędu.

Wydział krajowy przeniesie urzędnika lub sługę (§. 1.) z urzędu w stały stan spoczynku:

1. po stwierdzonej przez lekarzy (§. 30.) zupełnej i trwałej a nieusuwalnej niezdolności do pełnienia obowiązków służbowych — albo

2. ze względów służbowych według własnego uznania.

§. 6.

równobrzmiący.

§. 6.

Skutki przeniesienia w stały stan spoczynku.

Przeniesiony w stały stan spoczynku uwolnionym jest do końca życia od obowiązku pełnienia jakiegokolwiek służby.

§. 7.

równobrzmiący.

§. 7.

Przeniesienie w czasowy stan spoczynku.

Wydział krajowy przeniesie urzędnika lub sługę (§. 1.) w czasowy stan spoczynku :

1. Jeżeli chwilowa niezdolność do służby prawdopodobnie z czasem da się usunąć ;

2. Jeżeli posada została zwinięta — a umieszczenie na innej odpowiedniej posadzce na razie jest niemożliwe ;

3. Jeżeli Wydział krajowy uzna przeniesienie takie za wskazane ze względów służbowych.

§. 8.

równobrzmiący prócz cytatu.

§. 8.

Skutki przeniesienia w czasowy stan spoczynku.

Urzędnik lub sługa (§. 1.) przeniesiony w czasowy stan spoczynku, winien na wezwanie Wydziału krajowego do dni 30, licząc od doręczenia wezwania albo umieszczenia w gazecie urzędowej (§. 14.), objąć wskazaną sobie posadę.

Wezwanie to wyda Wydział krajowy :

1. Jeżeli lekarze stwierdzą (§. 30.) takie polepszenie stanu zdrowia, że przeniesiony w czasowy stan spoczynku może objąć posadę, którą przedtem zajmował, albo inną odpowiednią ;

2. Jeżeli kwieszkowany z powodu zwinięcia posady (§. 7. ust. 2.) może być umieszczony na innej posadzce odpowiedniej.

3. Jeżeli Wydział krajowy uchyli zarządzone przezeń przeniesienie w czasowy stan spoczynku.

§. 9.

równobrzmiący prócz cytatu.

§. 10.

Służba wliczalna.

Przy przeniesieniu w stały lub czasowy stan spoczynku należy policzyć:

1. Lata przepędzone nieprzerwanie w służbie przy Wydziale krajowym lub którymkolwiek zakładzie krajowym, licząc od dnia złożenia pierwszej przysięgi służbowej (§. 11. ust. 3.)

Jeżeli z posadą stałą lub tymczasową połączone jest prawo do emerytury, liczą się lata bez względu na to, czy funkcjonaryusz piastował posadę tę stale lub prowizorycznie, w etacie lub po za etatem (extra statum).

Kto wystąpił ze służby, a później na nowo został przyjęty, temu nie będzie liczony czas służby, poprzedzający wystąpienie.

Przeniesionemu w czasowy stan spoczynku czas służby poprzedzający kwieszkowanie doliczony będzie do czasu służby, na nowo rozpoczętej, z wytrąceniem czasu przepędzonego w czasowym stanie spoczynku.

Urlop lub choroba nie przerywają służby.

2. Czas spędzony w zawieszeniu od urzędowania (suspensyi) będzie tylko wówczas liczony, jeżeli po zniesieniu zawieszenia suspendowany został napowrót dopuszczony do urzędowania.

3. Czas przepędzony w ciągu służby krajowej w jednorocznej ochotniczej służbie wojskowej, na ćwiczeniach wojskowych, wreszcie w służbie obowiązkowej w linii, marynarce, obronie krajowej lub pospolitem ruszeniu. Lata służby uznane przez Najjaśniejszego Pana, jako lata wojenne i podwójnie liczone, będą także przy wymiarze emerytury w dwójnasób liczone.

4. Czas służby, przepędzonej w c. k ar-

§. 9.

Przeniesienie w stan spoczynku z powodu słabości dłuższej.

Urzędnik lub sługa (§. 1.), który z powodu słabości przez rok nie pełni obowiązków służbowych, będzie poddany oględzinom lekarskim (§. 30.), poczem Wydział krajowy wyda orzeczenie, czy tenże ma być przeniesiony w stały lub czasowy stan spoczynku, albo wezwany do objęcia urzędowania.

§. 10.

Służba wliczalna.

Przy przeniesieniu w stały lub czasowy stan spoczynku należy policzyć:

1. Lata przepędzone nieprzerwanie w służbie przy Wydziale krajowym lub którymkolwiek zakładzie krajowym, licząc od dnia złożenia pierwszej przysięgi służbowej (§. 11. ust. 3.).

Jeżeli z posadą stałą lub tymczasową połączone jest prawo do emerytury, liczą się lata bez względu na to, czy funkcjonaryusz piastował posadę tę stale lub prowizorycznie, w etacie lub po za etatem (extra statum).

Kto wystąpił ze służby, a później na nowo został przyjęty, temu nie będzie liczony czas służby, poprzedzający wystąpienie.

Przeniesionemu w czasowy stan spoczynku, stan służby poprzedzający kwieszkowanie doliczony będzie do czasu służby, na nowo rozpoczętej, z wytrąceniem czasu przepędzonego w czasowym stanie spoczynku.

Urlop i choroba nie przerywają służby wszelako czasu spędzonego na urlopie udzielonym w celu objęcia przy równoczesnem zwolnieniu od faktycznego pełnienia służby krajowej, jakichkolwiek innych obowiązków lub zajęć nie będzie się wliczać do czasu służby, policzalnej do emerytury.

2. Czas spędzony w zawieszeniu od urzędowania (suspensyi) będzie tylko wówczas liczony, jeżeli po zniesieniu zawieszenia, suspendowany został napowrót dopuszczony do urzędowania.

3. Czas przepędzony w ciągu służby krajowej w jednorocznej ochotniczej służbie wojskowej, na ćwiczeniach wojskowych, wreszcie w służbie obowiązkowej w linii, marynarce,

mii lub marynarce za gażą lub żołdem, jeżeli poprzedza bezpośrednio wstąpienie do służby krajowej lub przy zakładach krajowych — i o ile ten czas liczy się do emerytury także w państwowej służbie cywilnej według przepisów obowiązujących w chwili wstąpienia do służby krajowej.

5. Czas wliczalny, przepędzony w służbie państwowej, jeżeli urzędnik lub sługa bezpośrednio z tej służby przechodzą do służby krajowej i zakładów krajowych.

W przypadkach pod 4. i 5. Wydział krajowy w dekrete nominacyjnym oznaczy, ile lat służby wojskowej lub cywilnej przyjętemu wliczonych będzie do służby krajowej.

Postanowienia powyższe nie naruszają przepisu §. 33. ustęp ostatni ustawy służby krajowej z 23. marca 1866 — niemniej szczególnych uchwał sejmowych, odmienne obliczenie lat służby zawierających.

§. 11.

Wyjątkowe policzenie lat.

Wyjątki od przepisów w poprzedzającym paragrafie zawartych zachodzą:

1. Jeżeli urzędnik lub sługa skutkiem kalectwa lub choroby według orzeczenia lekarzy (§. 32.) stał się niezdolnym do wszelkiego zarobkowania, doliczyć mu należy do lat służby według §. 10. wliczalnej jeszcze pięć lat. Jeżeli mimo to doliczenie czas służby jego nie dosięgał jeszcze lat dziesięciu, otrzyma on przy przeniesieniu w stan spoczynku należytość za 10 lat służby.

2. Jeżeli zupełna niezdolność do zarobkowania jest skutkiem przypadku, jaki dotknął urzędnika lub sługę z powodu pełnienia obowiązku służbowego, wówczas będzie mu doliczone do wliczalnej według §. 10. służby — jeszcze lat dziesięć (10). Jeżeli mimo to doliczenie czas służby jego nie do-

obronie krajowej lub pospolitem ruszeniu. Lata służby uznane przez Najjaśniejszego Państwa, jako lata wojenne i podwójnie liczone, będą także przy wymiarze emerytury w dwójnasób liczone.

4. Czas służby przepędzonej w c. k. armii lub marynarce za gażą lub żołdem, jeżeli poprzedza bezpośrednio wstąpienie do służby krajowej lub przy zakładach krajowych — i o ile ten czas liczy się do emerytury także w państwowej służbie cywilnej według przepisów obowiązujących w chwili wstąpienia do służby krajowej.

5. Czas wliczalny, przepędzony w służbie państwowej, jeżeli urzędnik lub sługa bezpośrednio z tej służby przechodzą do służby krajowej, jak długo c. k. rząd tę samą zasadę zachowywać będzie względem osób ze służby krajowej i zakładów krajowych.

W przypadkach pod 4. i 5. Wydział krajowy w dekrete nominacyjnym oznaczy, ile lat służby wojskowej lub cywilnej przyjętemu wliczonych będzie do służby krajowej.

Postanowienia powyższe nie naruszają przepisu §. 33. ustęp ostatni ustawy służby krajowej z 23. marca 1866 — niemniej szczególnych uchwał sejmowych, odmienne obliczenie lat służby zawierających.

§. 11.

Wyjątkowe policzenie lat.

Wyjątki od przepisów w poprzedzającym paragrafie zawartych zachodzą:

1. Jeżeli urzędnik lub sługa skutkiem kalectwa lub choroby według orzeczenia lekarzy (§. 29.) stał się niezdolnym do wszelkiego zarobkowania, doliczyć mu należy do lat służby według §. 10. wliczalnej jeszcze pięć lat. Jeżeli mimo to doliczenie czas służby jego nie dosięgał jeszcze lat dziesięciu, otrzyma on przy przeniesieniu w stan spoczynku należytość za 10 lat służby.

2. Jeżeli zupełna niezdolność do zarobkowania jest skutkiem przypadku, jaki dotknął urzędnika lub sługę z powodu pełnienia obowiązku służbowego, wówczas będzie mu doliczone do wliczalnej według §. 10. służby — jeszcze lat dziesięć (10). Jeżeli mimo to doliczenie, czas służby jego nie do-

chodził do lat dwudziestu, otrzyma on przy przeniesieniu w stan spoczynku należytość za dwadzieścia (20) lat służby.

3. Etatowym inżynierom i konduktorom dróg krajowych, inżynierom melioracyjnym i inżynierowi-górnikowi, o ile nie wymagano od nich złożenia przysięgi służbowej przy objęciu obowiązków, policzony będzie czas służby od dnia jej rozpoczęcia, a gdyby ten dzień nie dał się oznaczyć, od daty dekretu nominacyjnego.

4. Dyrektorom i etatowym nauczycielom krajowej szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie, szkoły wyższej rolniczej w Dublanach i średniej szkoły rolniczej w Czernichowie liczy się 30 lat służby, w zawodzie nauczycielskim odbytej, za lat 40. Wpływ tego obliczenia na wymiar emerytury określa §. 12.

5. Urzędnikom krajowym i zakładów krajowych, którzy bezpośrednio przed posunięciem ich na stałą posadę pełnili obowiązki aplikantów lub dyetaryuszy po skończonym 22 roku życia, może Wydział krajowy przy przeniesieniu ich w stały lub czasowy stan spoczynku policzyć najwyżej pięć (5) lat z czasu przebytego w służbie aplikantów i dyetaryuszy — jeżeli przez cały czas swej służby pełnili swoje obowiązki wzorowo i zachowywali się nienagannie.

§. 12.

Wymiar emerytury przy przeniesieniu w stan spoczynku.

1. Wszyscy urzędnicy tudzież słudzy (§. 1) po dziesięciu latach służby czterdzieści procent (40%) ostatniej swej płacy (§. 31).

2. Za każdy rok następujący:

a) osoby wymienione w §. 11, 4, po trzy procent (30%) ostatniej płacy, tak, że po trzydziestu latach służby nauczycielskiej otrzymują całą ostatnią płacę (§. 31) tytułem emerytury.

b) urzędnicy konceptowi i techniczni przy Wydziale krajowym, etatowi inżynierowie przy drogach krajowych, inżynierowie biura melioracyjnego i inżynier-górnik przy Wydziale krajowym, dyrektorowie, prymaryusze, chemicy i prosektorowie przy krajowych szpitalach

chodził do lat dwudziestu, otrzyma on przy przeniesieniu w stan spoczynku należytość za dwadzieścia (20) lat służby.

3. Etatowym inżynierom i konduktorom dróg krajowych i inżynierom melioracyjnym, o ile nie wymagano od nich złożenia przysięgi służbowej przy objęciu obowiązków policzony będzie czas służby od jej rozpoczęcia, a gdyby ten dzień nie dał się oznaczyć, daty dekretu nominacyjnego.

Urzędnikom Wydziału krajowego, którzy bezpośrednio przed posunięciem ich na stałą posadę, pełnili obowiązki praktykantów w oddziale technicznym, elewów w oddziale technicznym melioracyjnym, aplikantów nieetatowych w oddziale konceptowym, aplikantów etatowych w oddziale rachunkowym i manipulacyjnym lub dyetaryuszy po skończonym 22 roku życia, może Wydział krajowy przy przeniesieniu ich⁴ w stały lub czasowy stan spoczynku policzyć najwyżej pięć (5) lat z czasu przebytego w służbie praktykantów, elewów aplikantów i dyetaryuszy — jeżeli przez cały czas swej służby pełnili swoje obowiązki wzorowo i zachowywali się nienagannie.

§. 12.

Wymiar emerytury przy przeniesieniu w stan spoczynku.

W razie przeniesienia w stan spoczynku czy to stały czy czasowy otrzymują:

1) Wszyscy urzędnicy tudzież słudzy (§. 1) po dziesięciu latach służby czterdzieści procent (40%) ostatniej swojej płacy (§. 29).

2) za każdy rok następujący:

a) urzędnicy konceptowi i techniczni przy Wydziale krajowym, etatowi inżynierowie przy drogach krajowych, etatowi inżynierowie i urzędnicy biura kolejowego, inżynierowie biura melioracyjnego po dwa i cztery dziesiątych ($\frac{24}{10}$) procentów od ostatniej płacy (§. 29), tak, że po ukończeniu trzydziestu pięciu (35) lat służby otrzymują całą ostatnią płacę (§. 29) jako emeryturę.

we Lwowie i w Krakowie i przy Zakładzie dla obłąkanych w Kulparkowie, przy tym ostatnim także etatowi sekundaryusze, po dwa i cztery dziesiątych ($2\frac{4}{10}$) procentów od ostatniej płacy (§. 3) tak, że po ukończeniu trzydziestu pięciu (35) lat służby otrzymują całą ostatnią płacę (§. 3), jako emeryturę.

c) wszyscy inni urzędnicy lub słuźy etatowi po dwa procent ($2\frac{0}{10}$) ostatniej płaty, tak, że po czterdziestu latach służby otrzymają całą ostatnią płacę, jako emeryturę.

Ułamki lat służby nie będą liczone.

Od należytości na tej zasadzie obliczonej, potrącone będzie osobom, które ze służby rządowej, cywilnej lub wojskowej, przeszły do służby krajowej, stałe zaopatrzenie, jakie pobierają ze skarbu państwa, wyjąwszy dodatki za rany lub medale zasługi. Emerytura roczna nie może być nigdy wyższą od ostatniej rocznej płacy (§. 31).

§. 13.

r ó w n o b r z m i ą c y.

§. 14.

r ó w n o b r z m i ą c y.

b) wszyscy inni urzędnicy lub słuźy etatowi po dwa procent ($2\frac{0}{10}$) ostatniej płacy, tak, że po czterdziestu (40) latach służby otrzymują całą ostatnią płacę, jako emeryturę.

Emerytura normalna urzędnika nie może wynosić mniej niż 400 zł. a emerytura normalna słuźy mniej niż 200 zł. zarazem jednak emerytura roczna nie może być nigdy wyższą od ostatniej płacy (§. 29.)

Przy obliczaniu czasu służby, liczą się ułamki roku, o ile przekraczają sześć miesięcy, za cały rok służby.

§. 13.

Wyłączeni od prawa do emerytury.

Nie mają prawa do emerytury czy to stałej czy czasowej.

1. Ci, którzy zrzekli się posady.
2. Ci, którzy dla zbrodni lub innego przestępstwa (występku, przekroczenia), wynikłych z chęci zysku lub naruszających moralność publiczną, w drodze karnej prawomocnie zostali skazani.
3. Ci, którzy w drodze dyscyplinarnej ze służby zostali wydalen.

§. 14.

Utrata emerytury.

Przyznana już przy przeniesieniu w stały lub czasowy stan spoczynku emeryturę tracą:

1. Ci, którzy dla zbrodni lub innego przestępstwa (występku, przekroczenia), wynikłych z chęci zysku lub naruszających moralność publiczną, w drodze karnej prawomocnie zostali skazani.
2. Ci, którzy będąc w czasowym stanie spoczynku, wezwaniu Wydziału krajowego do objęcia wskazanej sobie posady do dni 30 bez uzasadnionych powodów nie uczynili za-
dość (§. 8).

Gdyby ich pobyt nie był wiadomym, należy wezwanie umieścić trzykroć w gazecie urzędowej i liczyć powyższy termin trzydziestodniowy od dnia trzeciego umieszczenia wezwania w gazecie urzędowej.

3. Ci, którzy przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego w sprawach tym statutem objętych czy to w drodze sądowej, czy w jakikolwiek inny sposób, z wyjątkiem drogi do Sejmu krajowego, pomocy szukają.

4. Ci, którzy zamiast emerytury otrzymują odprawę (Rozdz. III).

ROZDZIAŁ III.

§. 15.

równobrzmiący prócz cytatu.

ROZDZIAŁ III.

§. 15.

O odprawie.

Odprawę zamiast emerytury otrzymują ci urzędnicy i słudzy etatowi (§. 1):

1. którzy przed upływem dziesięciu (10) lat służby, do emerytury wliczalnych, przeniesieni zostali w stały lub czasowy stan spoczynku, jeżeli do nich nie mają zastosowania wyjątkowe przepisy §. 11 ust. 1, 2 i 5 tego statutu.

2. którzy mają prawo do emerytury — jednak przed przeniesieniem albo po przeniesieniu w stan spoczynku stały lub czasowy zamiast pensji odprawy zażądatają.

Z odprawy należy strącić te kwoty, które przeniesiony w stały lub czasowy stan spoczynku tytułem emerytury już podniósł.

Gdyby czasowo emerytowany wstąpił na powrót do służby przed upływem czasu, który służył za podstawę do wymiaru odprawy, winien zwrócić z otrzymanej odprawy kwotę, która stosunkowo z niej wypadnie za nieubiegły jeszcze okres tego czasu.

Odprawa wynosi najmniej jednoroczną a najwyżej dwuroczną płacę ostatnią (§. 28).

W tych granicach oznaczy Wydział krajowy w każdym szczególnym przypadku według zasług i indywidualnych stosunków wysokość odprawy.

ROZDZIAŁ IV.

O pensjach wdowich.

§. 16.

Prawo do pensji wdowiej.

Pensję wdowią otrzymują wdowy:

1) Których małżonkowie, zmarli w służbie czynnej, przez wysłużenie przynajmniej

ROZDZIAŁ IV.

O pensjach wdowich.

§. 16.

Prawo do pensji wdowiej.

Pensję wdowią otrzymują wdowy:

1. których małżonkowie zmarli w służbie czynnej, przez wysłużenie przynajmniej lat

lat dziesięciu (10), albo policzenie wyjątkowe służby krótszej w myśl §. 11. ust. 1. i 2, nabyli prawo do emerytury;

2. których małżonkowie pobierali stałą lub czasową emeryturę, jeżeli małżeństwo było zawarte przed albo podczas czynnej służby zmarłego męża.

§. 17.

równobrzmiący.

dziesięciu (10) albo policzenie wyjątkowe służby krótszej w myśl §. 11. ust. 1., 2. i 5., nabyli prawo do emerytury;

2. których małżonkowie pobierali stałą lub czasową emeryturę, jeżeli małżeństwo było zawarte przed albo podczas czynnej służby zmarłego męża;

3. których małżonkowie stracili życie skutkiem przypadku, jaki ich dotknął z powodu pełnienia obowiązku służbowego.

§. 17.

Nie mają prawa do pensji wdowiej:

1. Wdowy, których mężowie nie mieli prawa do emerytury lub to prawo utracili;

2. żony rozwiedzione i wdowy z własnej winy sądownie od stołu i łoża separowane lub które samowolnie męża opuściły;

3. wdowy, które za życia męża w drodze karnej prawomocnie zostały skazane dla zbrodni jakiegokolwiek lub innego przestępstwa (występku, przekroczenia), wynikłych z chęci zysku lub naruszających moralność publiczną, jeżeli w czasie śmierci męża skutki kary za zbrodnię nie zgasły według przepisów obowiązującego prawa karnego, zaś od czasu odcierpianej kary za inne przestępstwa nie upłynęło lat trzy;

4. wdowy, których mężowie zamiast stałej emerytury otrzymali odprawę (§. 15.);

5. wdowy, których mężowie w czasie zawarcia z nimi małżeństwa, przekroczyli sześćdziesiąty (60) rok życia, chyba że żyły w tem małżeństwie cztery (4) lata, lub miały w niem potomstwo, lub też w czasie śmierci męża znajdują się w stanie błogosławionym;

6. wdowy, których mąż w czasie śmierci był zawieszonym w urzędowaniu, a Wydział krajowy orzeknie, że tenże byłby oddalonym ze służby, gdyby był żył.

§. 18.

Wymiar pensji wdowiej.

Pensya wdowia wymierza się:

1. dla wdów po radcach, po nadinżynierze i dyrektorze oddziału rachunkowego przy Wydziale krajowym po ośmset (800) zł. w. a. rocznie;

§. 18.

Wymiar pensji wdowiej.

Pensyę wdowią wymierza się:

1. Dla wdów po urzędnikach w stałych kwotach rocznych odpowiadających wysokości ostatniej płacy, jaką zmarli ich małżonkowie w służbie czynnej pobierali, a mianowicie:

2. dla wdów po sekretarzach Wydziału krajowego, inżynierach przy Wydziale krajowym, zastępcy dyrektora oddziału rachunkowego przy Wydziale krajowym, po kasyerze kasy krajowej Wydziału krajowego, po dyrektorze kancelarii Wydziału krajowego, po dyrektorach krajowych szpitali powszechnych i krajowego zakładu dla obłąkanych w Kulparkowie, wreszcie po dyrektorach szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie i wyższej szkoły rolniczej w Dublanach po siedmset (700) zł. rocznie;

3. dla wdów po wszystkich innych urzędnikach i sługach etatowych (§. 1.) po pięćdziesiąt procent (50%) ostatniej płacy męża (§. 31.), najwyżej jednak po sześćset (600) zł. rocznie.

§. 19.

Utrata pensji wdowiej.

Wdowa traci wymierzoną pensję:

1. Jeżeli w czasie wdowieństwa dla zbrodni lub innego przestępstwa (występku, przekroczenia), wynikłych z chęci zysku lub naruszających moralność publiczną, w drodze karnej prawomocnie została skazaną;

2. jeżeli wyszła powtórnie za mąż.

W tym przypadku może albo zastrzedz sobie pensję wdowią w razie powtórnego owdowienia, albo zrzekając się pensji na przyszłość, żądać odprawy, która wynosi jej trzechletnią pensję wdowią.

Odprawa ta musi być żądaną przed zawarciem powtórnego związku małżeńskiego, a będzie dopiero po powtórnem zameżczeniu wypłaconą.

Wdowa, która przed powtórnem zameżciem nie żąda odprawy — nie może jej żądać później, tylko przyjąć należy, że sobie swoją pensję na przypadek powtórnego owdowienia zastrzegła.

Wdowa, powtórnie owdowiała, któraby po mężu drugim według postanowień statutu niniejszego miała prawo do pensji wdowiej — może:

a) jeżeli otrzymała odprawę, tytułem pensji żądać tylko nadwyżki między pensją wdowią po drugim mężu — a pensją, która jej przypadała po pierwszym mężu;

Pensya 1200 dla wdów po urzędnikach z ostatnią płacą od 3200 zł. i wyżej.

Pensya 900 dla wdów po urzędnikach z ostatnią płacą od 2400 do 3200 zł.

Pensya 700 dla wdów po urzędnikach z ostatnią płacą od 1800 do 2400 zł.

Pensya 600 dla wdów po urzędnikach z ostatnią płacą 1400 do 1800 zł.

Pensya 500 dla wdów po urzędnikach z ostatnią płacą od 1100 do 1400 zł.

Pensya 400 dla wdów po urzędnikach z ostatnią płacą niżej 1100 zł.

2. Dla wdów po sługach etatowych (§. 1.) trzecią część ostatniej płacy męża (§. 29) najmniej jednak 200 zł. w. a.

§. 19.

Utrata pensji wdowiej.

Wdowa traci wymierzoną pensję:

1. Jeżeli w czasie wdowieństwa dla zbrodni lub innego przestępstwa (występku, przekroczenia), wynikłych z chęci zysku lub naruszających moralność publiczną, w drodze karnej prawomocnie została skazaną;

2. jeżeli wyszła powtórnie za mąż.

W tym przypadku może albo zastrzedz sobie pensję wdowią w razie powtórnego owdowienia albo zrzekając się pensji na przyszłość, żądać odprawy, która wynosi jej trzechletnią pensję wdowią, jeżeli nie ma dzieci potrzebujących zaopatrzenia, a jeżeli są takie dzieci, to tylko półtoraroczną.

Odprawa ta musi być żądaną przed zawarciem powtórnego związku małżeńskiego, a będzie dopiero po powtórnem zameżczeniu wypłaconą.

Wdowa, która przed powtórnem zameżciem nie żąda odprawy — nie może jej żądać później, tylko przyjąć należy, że sobie swoją pensję na przypadek powtórnego owdowienia zastrzegła.

Wdowa, powtórnie owdowiała, któraby po mężu drugim według postanowień statutu niniejszego miała prawo do pensji wdowiej — może:

a) jeżeli otrzymała odprawę, tytułem pensji żądać tylko nadwyżki między pensją

b) jeżeli zaś nie otrzymała odprawy, może żądać tej pensji wdowiej, która dla niej będzie korzystniejszą.

§. 20.

O odprawie wdowy.

Wdowa, której małżonek nie miał prawa do emerytury z powodu, że nie służył lat dziesięciu (10), lub nie zastosowano do niego wyjątkowego wliczenia lat według §. 11. ust. 1. i 2., tudzież wdowa, która poślubiła urzędnika lub sługę etatowego (§. 1.) po sześćdziesiątym (60) roku jego życia — a nie zaszedł przypadek przewidziany §. 17. ust. 5., otrzymuje odprawę, równającą się półrocznej ostatniej płacy (§. 31.) męża.

ROZDZIAŁ V.

O kwartale pośmiertnym.

§. 21.

Wdowie, która ma prawo do pensji wdowiej, a w braku wdowy dzieciom, bez względu na to, czy mają jeszcze prawo do pensji sierocińskiej, należy wypłacić na opędzenie kosztów leczenia i pogrzebu jedną czwartą ($\frac{1}{4}$) część ostatniej płacy zmarłego (§. 31.), jeżeli ta płaca nie przenosiła rocznie osmiuset (800) zł., a zmarły był w służbie czynnej.

Z tej należności nie będą potrącone zapomogi, choćby nawet wypłacone były w czasie choroby zmarłego na opędzenie kosztów leczenia.

ROZDZIAŁ VI.

Zaopatrzenie sierót.

§. 22.

O dodatku na wychowanie.

Dodatek na wychowanie dzieci, pozostających po zmarłym urzędniku lub słudze (§. 1.),

wdowią po drugim mężu — a pensją, która jej przypadła po pierwszym mężu;

b) jeżeli zaś nie otrzymała odprawy, może żądać tej pensji wdowiej, która dla niej będzie korzystniejszą.

§. 20.

O odprawie wdowy.

Wdowa, której małżonek nie miał prawa do emerytury z powodu, że nie służył lat dziesięciu (10), lub nie zastosowano do niego wyjątkowego wliczenia lat według §. 11. ust. 1., 2. i 5., jako też §. 16. ust. 3., tudzież wdowa, która poślubiła urzędnika lub sługę etatowego (§. 1.) po sześćdziesiątym (60) roku jego życia — a nie zaszedł przypadek przewidziany §. 17. ust. 5., otrzymuje odprawę, równającą się ćwierćrocznej ostatniej płacy (§. 29.) męża.

ROZDZIAŁ V.

O kwartale pośmiertnym.

§. 21.

Rodzinie funkcyjonyuszy krajowych, do których niniejszy statut ma zastosowanie, zmarłych w czynnej służbie lub stanie spoczynku należy się — niezależnie od wszelkich innych poborów z tytułu zaopatrzenia — kwartał pośmiertny w potrójnej kwocie płacy miesięcznej, którą zmarły pobierał w ostatnim czasie tytułem płacy lub emerytury.

Kwartał pośmiertny należy się przedewszystkiem wdowie, jeżeli co do niej nie zachodzi żaden z powodów wymienionych w §. 17, — lub w braku tejże ślubnym potomkom zmarłego.

Jeżeli w braku potomków ślubnych inne osoby mogą udowodnić, że pielęgnowały zmarłego przed śmiercią, lub że pokryły z własnych funduszków kosztą pogrzebu, może Wydział krajowy tym osobom według uznania wypłacić kwartał pośmiertny w całości lub części.

ROZDZIAŁ VI.

Zaopatrzenie sierót.

§. 22.

O dodatku na wychowanie.

Dodatek na wychowanie dzieci pozostających po zmarłym urzędniku lub słudze (§. 1) otrzymują te wdowy, którym należy się pensja wdowia.

otrzymają te wdowy, którym należy się pensja wdowia.

Dodatek ten wynosi na każde dziecko, niedoszłe jeszcze do wieku normalnego (§. 23.), dziesiąty procent (10%) pensji wdowy.

Dodatki dla wszystkich dzieci razem nie mogą przewyższać połowy pensji wdowy. Należy więc w przypadku przekroczenia tej maksymalnej sumy dodatek dla każdego dziecka stosunkowo i w równej mierze zniżyć.

§. 23.

Wiek normalny.

Wiek normalny osiąągają dziewczęta z ukończonym ośmnastym (18), a chłopcy z ukończonym dwudziestym (20) rokiem życia.

§. 24.

Utrata prawa do dodatku na wychowanie.

Dziecko traci prawo dodatku na wychowanie:

1. Jeżeli doszło do wieku normalnego;
2. Jeżeli otrzymało zaopatrzenie stałe.

Jako zaopatrzenie stałe uważa się u dziewcząt:

- a) zameżcie;
- b) wstąpienie do zakonu lub stowarzyszenia religijnego;
- c) wstąpienie do zakładu fundacyjnego lub uzyskanie miejsca funduszowego;
- d) przyjęcie do zakładu wychowawczego lub zaopatrzenia, pod warunkiem, jeżeli wymienione pod b), c), d) zakłady i fundusze wszystkie potrzeby wstępującej lub przyjętej pokrywają;

e) uzyskanie stałej służby, czy to prywatnej czy publicznej, połączonej z płacą.

Zaś u chłopców uważa się za zaopatrzenie stałe:

- a) uzyskanie stałego miejsca w służbie publicznej lub prywatnej, połączonego z płacą;
- b) wstąpienie do służby w c. k. armii za gażą lub żołdem;
- c) uzyskanie miejsca funduszowego w c. k. cywilnych lub wojskowych zakładach wychowawczych, jeżeli zakłady te lub fundusze pokrywają wszystkie potrzeby ucznia;
- d) pod tem samem zastrzeżeniem umieszczenie w seminarjum duchownem, w zakładzie duchownym lub świeckim;

Dodatek ten wynosi na każde niezaopatrzone jeszcze dziecko dwudziesty (20%) pensji wdowiej.

Suma wszystkich dodatków na wychowanie nie może przewyższać pensji wdowiej.

Należy więc w przypadku przekroczenia tej maksymalnej sumy dodatek dla każdego dziecka stosunkowo i w równej mierze zniżyć na tak długo, jak długo ten stan rzeczy zachodzi.

§. 23.

Utrata prawa do dodatku na wychowanie.

Dziecko traci prawo dodatku na wychowanie:

1. Jeżeli ukończy 24 lat wieku.
2. Jeżeli otrzymało zaopatrzenie stałe.

Jako zaopatrzenie stałe uważa się u dziewcząt;

- a) zameżcie;
- b) wstąpienie do zakonu lub stowarzyszenia religijnego;
- c) wstąpienie do zakładu fundacyjnego lub uzyskanie miejsca funduszowego;
- d) przyjęcie do zakładu wychowawczego lub zaopatrzenia, pod warunkiem, jeżeli wymienione pod b), c), d) zakłady i fundusze wszystkie potrzeby wstępującej lub przyjętej pokrywają;

e) uzyskanie stałej służby, czy to prywatnej czy publicznej, połączonej z płacą.

Zaś u chłopców uważa się za zaopatrzenie stałe:

- a) uzyskanie stałego miejsca w służbie publicznej lub prywatnej, połączonego z płacą;
- b) wstąpienie do służby w c. k. armii za gażą lub żołdem;
- c) uzyskanie miejsca funduszowego w c. k. cywilnych lub wojskowych zakładach wychowawczych, jeżeli zakłady te lub fundusze pokrywają wszystkie potrzeby ucznia;
- d) pod tem samem zastrzeżeniem umieszczenie w seminarjum duchownem, w zakładzie duchownym lub świeckim;

3. Jeżeli uzyska pensję sierocińską (§. 25).

4. Jeżeli w drodze karnej prawomocnie zostało skazane dla zbrodni lub innego przestępstwa (występku, przekroczenia), wynikłych z chęci zysku lub naruszających moralność publiczną.

§. 25.

O pensji sierocińskiej.

Sierotom bez ojca i matki po urzędnikach i służbach (§. 1.) należy się aż do wieku normalnego pensja sierocińska, jeżeli ich matka rodzona lub macocha pobierała pensję wdowią, lub byłaby takową pobierała, gdyby była męża przeżyła.

Na równi ze zupełnie osieroconemi, należy wymierzyć pensję sierocińską także sierotom po ojcu tylko:

1. jeżeli ich matka lub macocha z powodów w §. 17. ustęp 2. i 3. przytoczonych nie ma prawa do pensji wdowiej,

2. albo przyznaną sobie pensję wdowią utraciła (§. 19).

§. 26.

Wysokość pensji sierocińskiej.

Pensja sierocińska należy się każdej sierocie z osobna i wynosi dla każdej dwudziesty (20%) procent tej pensji, jaką ich matka lub macocha pobierała, albo byłaby pobierała, gdyby była przeżyła męża lub prawo do pensji wdowiej miała (§. 25. ust. 1 i 2).

Pensje sierocińskie dla wszystkich razem dzieci tego samego ojca, nie mogą przewyższać dwóch trzecich ($\frac{2}{3}$) pensji wdowiej, według ustępu pierwszego obliczonej. W razie przekroczenia tej maksymalnej sumy, pensja sierocińska każdego dziecka stosunkowo i w równej mierze będzie niższą.

§. 27.

Utrata prawa do pensji sierocińskiej.

Pensję sierocińską traci dziecko w przypadkach §. 24. ustęp. 1, 2 i 4 określonych.

3. Jeżeli uzyska pensję sierocińską (§. 24).

4. Jeżeli w drodze karnej prawomocnie zostało skazane dla zbrodni lub innego przestępstwa (występku, przekroczenia), wynikłych z chęci zysku lub naruszających moralność publiczną.

Utrata prawa do dodatku na wychowanie ad c) i d) tak u dziewcząt jak u chłopców następuje tylko na czas trwania tego powodu.

O przywróceniu prawa do dodatku na wychowanie rozstrzyga Wydział krajowy po zbadaniu stosunków, w każdym wypadku z osobna.

§. 24.

O pensji sierocińskiej.

Sierotom należy się pensja sierocińska, wynosząca połowę pensji wdowiej, jaką ich matka lub macocha pobierała, albo byłaby pobierała, gdyby była przeżyła męża.

Na równi ze zupełnie osieroconemi należy wymierzyć pensję sierocińską także sierotom po ojcu tylko:

1. jeżeli ich matka lub macocha z powodów w §. 17 ust. 2 i 3 przytoczonych nie ma prawa do pensji wdowiej.

2. albo przyznaną sobie pensję wdowią utraciła (§. 19).

Gdyby jednak suma normalnych dodatków na wychowanie, jakaby się według §. 22 należała wdowie, wynosiła więcej, niż kwota pensji sierocińskiej, należy asygnować nadwyżkę jako dodatek do pensji sierocińskiej według głów z tem, że wypłata tych kwot dodatku na każde dziecko przypadających, kończyć się będzie w miarę kolejnego wyjścia dzieci z uprawnienia do poboru a to tak długo, dopóki nadwyżka ta całkiem nie zniknie i nie pozostanie tylko pełna kwota pensji sierocińskiej.

Pensja sierocińska nie może w żadnym razie wynosić więcej niż należąca się pensja wdowią.

§. 25.

Utrata prawa do pensji sierocińskiej.

Pensję sierocińską traci dziecko w przypadkach §. 23 ustęp 1, 2 i 4 określonych.

§. 28.

O zaopatrzeniu dzieci po kobietach mających prawo do emerytury.

Dzieci pozostałe po kobietach, mających prawo do emerytury (§. 1), nie mają prawa do dodatku na wychowanie.

Do pensji sierocińskiej mają aż do wieku normalnego tylko te dzieci prawo, które w czasie śmierci matki są także osierocone od ojca — pod warunkiem, 1) że matka ich nabyła już prawo do emerytury albo jej używała; 2) i że po zmarłym ojcu swym nie mają prawa do wyższej pensji sierocińskiej według postanowień §. 25 i 26.

Pensja sierocińska dla każdej z osobna sieroty, w ustępie drugim wymienionej, wynosi dziesięć procent ostatniej płacy matki, pensje jednak wszystkich dzieci razem nie mogą przewyższać jednej trzeciej ($\frac{1}{3}$) tej płacy. Po nad to maksimum ulegają one stosunkowemu obniżeniu według analogii §. 26, ustęp 2.

I dzieci po kobietach tracą pensję sierocińską w przypadkach §. 24, ustępami 1, 2 i 4 określonych.

§. 29.

Odprawa dla dzieci.

Dzieciom zupełnie osieroconym, których ojciec a względnie matka nie nabyli prawa do emerytury z powodu, iż nie wysłużyli lat dziesięciu (10) służby do emerytury wliczanej lub nie zastosowano do nich wyjątkowych postanowień §. 11, ust. 1 i 2, otrzymają odprawę, równającą się półrocznej ostatniej płacy ich ojca a względnie matki (§. 28).

Odprawę tę należy podzielić w równych częściach między wszystkich dzieci, chociażby z kilku małżeństw pozostałe.

§. 30.

Ogólne warunki zaopatrzenia dzieci. — Dzieci uprawnione, przysposobione.

Dzieciom (sierotom) w ogólności należą się wówczas dodatki na wychowanie, pensje sierocińskie, kwartał pośmiertny i odprawa, jeżeli pochodzą z prawego małżeństwa osób w §. 1. wymienionych, zawartego przed albo podczas czynnej służby, choćby się nawet

§. 26.

Odprawa dla dzieci.

Dzieci zupełnie osierocone, w wieku niżej 24 lat, których ojciec nie nabył prawa do emerytury z powodu, iż nie wysłużył lat dziesięciu (10) służby do emerytury wliczanej lub nie zastosowano doń wyjątkowych postanowień §. 11 ust. 1, 2 i 5ty, otrzymają odprawę równającą się ćwierćrocznej ostatniej płacy ich ojca.

Odprawę tę należy podzielić w równych częściach między wszystkie dzieci, chociażby z kilku małżeństw pozostałe.

§. 27.

Ogólne warunki zaopatrzenia dzieci. — Dzieci uprawnione, przysposobione.

Dzieciom (sierotom) w ogólności należą się wówczas dodatki na wychowanie, pensje sierocińskie, kwartał pośmiertny i odprawa, jeżeli pochodzą z prawego małżeństwa osób w §. 1. wymienionych, zawartego przed albo podczas czynnej służby, choćby się nawet

urodziły po przeniesieniu ojca a względnie matki (§. 28.) w stan spoczynku.

Dzieci nieślubne, spółdzone w czasie służby czynnej, a uprawnione przez małżeństwo następne ich rodziców, mają prawa równe z dziećmi prawego łoża.

Dzieci uprawnione z łaski Najj. Pana, tudzież dzieci przysposobione (adoptowane) lub przyjęte na wychowanie, nie mają prawa do zaopatrzenia.

urodziły po przeniesieniu ojca w stan spoczynku.

Dzieci nieślubne spółdzone w czasie służby czynnej, a uprawnione przez małżeństwo następne ich rodziców, mają prawa równe z dziećmi prawego łoża.

Dzieci uprawnione z łaski Najj. Pana, tudzież dzieci przysposobione (adoptowane) lub przyjęte na wychowanie, nie mają prawa do zaopatrzenia.

ROZDZIAŁ VII.

O zaopatrzeniach po emerytach.

§. 28.

Łączna suma bieżących zaopatrzeń przypadających wdowie i dzieciom po urzędniku lub słudze Wydziału krajowego, zmarłym w stanie spoczynku, nie może przewyższać normalnej emerytury zmarłego, nie może jednak w żadnym razie wynosić mniej jak 400 zł. dla wdów po urzędnikach, a względnie mniej jak 200 zł. dla wdów po sługach.

ROZDZIAŁ VII.

Postanowienia końcowe.

§. 31.

Ostatnia płaca.

We wszystkich postanowieniach statutu niniejszego, w których jest mowa o płacy ostatniej, rozumieć przez nią należy tę płacę stałą z przyznanymi już, lub wprawdzie jeszcze nieprzyznanymi, ale już należącymi się dodatkami pięcioletnimi, którą urzędnik lub sługa pobierał w czasie śmierci lub przeniesienia go w stan spoczynku. Wszystkie inne jakiegokolwiek rodzaju należności i korzyści jako to: dodatki aktywne, osobiste, ryczałty, wartość pomieszkania, opału, wikt i t. d. nie liczą się do płacy ostatniej.

§. 32.

równobrzmiący

ROZDZIAŁ VIII.

§. 29.

Ostatnia płaca.

We wszystkich postanowieniach statutu niniejszego, w których jest mowa o płacy ostatniej, rozumieć przez nią należy tę płacę stałą z przyznanymi już lub wprawdzie jeszcze nieprzyznanymi, ale już należącymi się dodatkami pięcioletnimi, którą urzędnik lub sługa pobierał w czasie śmierci lub przeniesienia go w stan spoczynku.

Dodatek osobisty liczy się tylko wtedy do ostatniej płacy, jeżeli został przyznany w celu wyrównania poborów przy przeniesieniu z jednej posady na drugą i tylko o tyle, o ile służył na pokrycie różnicy stałej płacy i dodatków pięcioletnich.

Wszystkie inne dodatki osobiste, a względnie ta ich część, do której powyższe postanowienie się nie odnosi, tudzież wszystkie inne dodatki nie liczą się do płacy ostatniej.

§. 30.

Ogłędziny lekarskie.

We wszystkich przypadkach, w których idzie o skonstatowanie stanu zdrowia urzę-

dnika lub sługi etatowego (§. 1), Wydział krajowy wydeleguje dwóch doktorów medycyny, którzy po zbadaniu stanu zdrowia wydadzą orzeczenie na piśmie.

W razie orzeczeń niezgodnych, może Wydział krajowy wydelegować do zbadania stanu zdrowia jeszcze lekarza trzeciego.

Koszta oględzin lekarskich ponosi w przypadku w §. 4. u. 1. określonym proszący, we wszystkich innych przypadkach fundusz, z którego ma być wymierzona emerytura.

§. 33.

Fundusz do pokrycia wydatków tym statutem objętych.

Wszystkie emerytury, pensye, dodatki na wychowanie, kwartały pośmiertne i odprawy wypłacane będą z tych funduszków, z których emeryt a względnie mąż, ojciec lub matka ostatnią swoją płacę w czynnej służbie pobierali.

§. 34.

równobrzmiący.

§. 14.

równobrzmiący.

§. 31.

Fundusze do pokrycia wydatków tym statutem objętych.

Wszystkie emerytury, pensye, dodatki na wychowanie, kwartały pośmiertne i odprawy, wypłacone będą z funduszu krajowego i tych jego działów, z których emeryt a względnie mąż, ojciec, ostatnią swoją płacę w czynnej służbie pobierali (§. 29.).

Do funduszu krajowego będą wnosić urzędnicy i słudzy etatowi Wydziału krajowego na cele etatowe przyczynki ze swych poborów (§. 34—46.).

§. 32.

Czas wypłaty.

Emerytury, pensye wdowie i sierocińskie, tudzież dodatki na wychowanie pobierane będą od dnia zamknięcia płacy, poprzedzającej te zaopatrzenia, miesięcznie z góry na dniu drugim (2) każdego miesiąca.

§. 33.

Kiedy przepadają datki stałe i jednorazowe tym statutem objęte.

Wszystkie emerytury, pensye wdowie i sierocińskie i dodatki na wychowanie przepadają na korzyść funduszu, z którego były asygnowane, jeżeli licząc od dnia, w którym stały się płynnymi, nie zostały podniesione.

Zaś kwartał pośmiertny i odprawy przepadają na korzyść funduszu, z którego były asygnowane, jeżeli do roku, licząc od dnia doręczenia asygnacyi, nie zostały podniesione.

ROZDZIAŁ IX.

Urzędników i sług etatowych przy Wydziale krajowym na cele emerytalne świadczenia.

§. 34.

Wkładki jednorazowe i bieżące.

Do funduszu krajowego wносить będą na cele etatowe:

1. urzędnicy w §. 1. wymienieni bez względu na to, czy posadę zajmują w granicach etatu, czy też extra statum i służy etatowi Wydziału krajowego jednorazowe wkładki w wysokości i pod warunkami poniżej podanymi.

2. tylko urzędnicy Wydziału krajowego i konduktorowie drogowi bieżącą wkładkę roczną wynoszącą 3% od płacy czynnej służby do wymierzenia emerytury policzalnej, która będzie pobieraną w ratach miesięcznych przy wypłacie płacy. Podczas spłacania wkładki jednorazowej w przepisany czas nie uiszczą się wkładki bieżącej.

§. 35.

Jednorazowa wkładka.

Przyczynki do funduszu krajowego na cele emerytalne i etatowe tytułem jednorazowej wkładki składać będą urzędnicy i służy, których postanowienia niniejszego statutu obowiązują, od każdej nominacji stałej dającej prawo do poboru w pieniądzech lub naturaliach.

§. 36.

Wyjątek przy poborach niżej 300 zł.

Nie uiszczą się wkładki jednorazowej od nominacji na posadę, której pobory nie przewyższają kwoty 300 zł. w pieniądzech lub naturaliach, jakoteż także od takiego podwyższenia poborów, przy którym zwyżka uzyskana razem z poprzednimi poborami nie wynosi więcej jak 300 zł.

§. 37.

Dalsze zwolnienia.

Nie podpadają również opłacie taksy jednorazowej wkładki:

-
- 1) adjuta,
 - 2) dodatki na pomieszkanie lub wartość mieszkania danego w naturze,
 - 3) pobory w naturaliach, które nie są przyznane in partem salarii,
 - 4) ryczałty z przeznaczeniem na urządzenie,
 - 5) dodatki aktywalne,
 - 6) ewentualne dodatki z tytułu dłuższej służby,
 - 7) ewentualne dodatki drożyzniane.

§. 38.

Wymiar jednorazowej wkładki i obowiązek do jej płacenia.

a) Przy pierwszej nominacji :

Przy pierwszej nominacji wymierza się jednorazowo wkładka służbowa w jednej trzeciej wysokości przyznanej płacy, po odtrąceniu jednak kwoty 300 zł. wolnej od opłaty, przy dalszych zaś nominacjach opłata wynosi jedną trzecią cześć tej kwoty, o którą nowe pobory wyższe są od poprzednich, od których urzędnik lub sługa wkładkę jednorazową już uiszczył.

Jednorazową wkładkę uiszcza się w 12 po sobie następujących ratach miesięcznych; wolno jest jednak obowiązanemu do spłaty uiszczyć ją naraz i korzystać przez rok z wolności nie płacenia wkładki bieżącej.

§. 39.

b) W razie dalszej nominacji:

Regułą jest, że kwotę poborów, od której urzędnik albo sługa opłacił już raz wkładkę jednorazową, należy strącić przy wymiarze ponownej wkładki z powodu następnych nominacji, przejścia do wyższej klasy i awansów a opłata wkładki należy się tylko od reszty nowych poborów.

Nie stanowi w tym wypadku różnicy, czy obowiązanym do spłaty w czasie nowej nominacji, przejścia do wyższej klasy i awansu pobierał jeszcze dawniej opłaconą płacę czy też przeciwnie przestał ją już pobierać.

c) W razie przejścia urzędników rządowych do służby krajowej :

Postanowienia w przedmiocie opłaty jednorazowej wkładki powyżej podane, znajdują

również zastosowanie, jeżeli do działów służby krajowej, dla których obowiązuje niniejszy statut, przejdzie urzędnik albo sługa ze służby rządowej pod warunkiem, że c. k. Rząd stosować będzie tążsamą zasadę przy przejściu urzędników i sług krajowych do służby rządowej i jak długo ta wzajemność trwać będzie.

§. 41.

d) W razie ponownej nominacji:

Jeżeli jednak urzędnik z posady poprzednio zajmowanej własnowolnie zrezygnował albo posadę tę utracił wskutek przewinienia, wówczas w razie powrotu do służby krajowej i zajęcia w niej posady od której przypada jednorazowa wkładka, należy wymierzyć taką wkładkę, jak gdyby ten urzędnik przedtem żadnej posady nie zajmował.

§. 42.

e) W razie powrotu do służby:

Urzędników oddalonych ze służby li z powodu nieudolności uważać się będzie w razie ponownego przyjęcia do służby przy Wydziale krajowym nie za nowo przyjętych, lecz postąpi się z nimi tak, jakby byli przeniesieni z jednej posady na drugą.

§. 43.

f) W razie spensyjonowania:

W razie jeżeli urzędnik ustępuje ze służby czynnej przed upływem czasu do spłaty jednorazowej wkładki przepisanego, naówczas ma spłacić tylko te raty, które przypadną na czas poboru płacy z czynnej służby.

§. 44.

g) W razie powrotu do służby ze stanu spoczynku:

Urzędnik, który przed uiszczeniem jednorazowej wkładki w przepisany czasie opuścił służbę, a uzyskawszy pensję emerytalną lub wzięwszy odprawę, powróci następnie do służby przy Wydziale krajowym, obowiązany będzie ciążące na nim z poprzedniego peryodu służby raty zapłacić w tylu miesiącach, z ilu zalegają.

O ile by płaca nowo przyznana przewyższała dawną, podlega ona znowu osobno opłacie w granicach poprzednich postanowień.

§. 45.

h) W razie przejścia z posady stałej na prowizoryczną:

Urzędnik, któryby ze stałej posady przeszedł na posadę prowizoryczną, a w chwili przejścia nie spłacił jeszcze wszystkich rat jednorazowej wkładki, obowiązany jest zapłacić zaległe raty w wyznaczonych terminach bez względu na zmianę tytułu poborów.

Przy przemianie natomiast posady prowizorycznej na stałą, rozstrzygającym jest pod względem rozpoczęcia spłaty jednorazowej wkładki, nie termin, od którego posada zaczęła być stałą, lecz dzień, w którym przypadł pierwszy pobór płacy przywiązanej do stabilizowanej posady.

§. 46.

i) Przy dawniejszych nominacjach i przy regulacji poborów:

Pobory uzyskane przez urzędników i etatem przydzieloną służbę Wydziału krajowego, na podstawie nominacyj, które nastąpiły przed wejściem w życie niniejszego statutu, jakoteż pobory uzyskane wskutek regulacji płac uchwalonej dnia nie podlegają opłacie wkładki jednorazowej i będą przy wymiarze następnych wkładek jednorazowych traktowane tak, jak gdyby od nich taką wkładkę już uiszczono.

ROZDZIAŁ X.

Postanowienia końcowe.

§. 36.

Władza do orzeczenia właściwa.

We wszystkich przypadkach tym statutem objętych orzeka wyłącznie Wydział krajowy.

Przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego wolno interesowanym w terminie nie przekraczalnym 30 dni wnieść przedstawienie do Wydziału krajowego.

Wydane na to przedstawienie orzeczenie Wydziału krajowego jest ostatecznem.

§. 47.

Władza do orzeczenia właściwa.

We wszystkich przypadkach tym statutem objętych, orzeka wyłącznie Wydział krajowy.

Przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego wolno interesowanym w terminie nieprzekraczalnym 30 dni wnieść przedstawienie do Wydziału krajowego.

Wydane na to przedstawienie orzeczenie Wydziału krajowego jest ostatecznem, nie wyklucza jednak odwołania się do łaski w drodze petycji do Sejmu.

§. 37.

Statut ten nie działa wstecz.

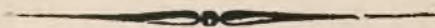
Postanowienia tego statutu nie mają zastosowania do przyznanych już emerytur i jakichkolwiek zaopatrzeń wdów i sierót; nie naruszają też w niczem praw już nabytych.

§. 48.

Termin wejścia w życie statutu.

Statut niniejszy rozpocznie obowiązywać z dniem 1. lipca 1898, a postanowienia jego nie mają zastosowania do przyznanych już emerytur i jakichkolwiek zaopatrzeń wdów i sierót, nie naruszają też w niczem praw już nabytych z wyjątkiem pociągnięcia osób w §. 1. wymienionych do świadczeń pieniężnych.

Postanowienia niniejszego statutu uchylają postanowienia statutu z 21. stycznia 1889, co do osób, dla których niniejszy statut został wydany, z tem jednak ograniczeniem, że względem funkcjonaryszów nominowanych przed 1. lipca 1898 ich wdów i sierót należy stosować postanowienia statutu emerytalnego z 21. stycznia 1889, jeżeli one co do wymiaru zaopatrzeń bieżących lub jednorazowych w danym razie na ich korzyść przemawiają.

Objaśnienie

do projektu Statutu emerytalnego dla urzędników i sług etatowych Wydziału krajowego.

Do §. 1. Powody, które skłoniły Wydział krajowy do regulacji poborów urzędników Wydziału krajowego z pominięciem innych kategorii służby krajowej przewodniczyły i tutaj przy zaliczeniu wymienionych w §. 1. funkcyjonaryuszy jako uczestników praw zapewnionych statutem dla nich i ich rodzin.

Prawom odpowiadają i obowiązki niejakich świadczeń na cele emerytalne.

W jakiej mierze według propozycji Wydziału krajowego pociągnie się interesowanych do świadczeń pieniężnych będzie mowa w końcowych postanowieniach Statutu, tu nadmienia się tylko, że obowiązek uiszczania jednorazowych wkładek zaciążyć ma w części także i na sługach etatowych, w obec czego między uczestników Statutu zaliczył Wydział krajowy i sług przydzielonych mu etatem jako też ich wdowy i sieroty. Wydział krajowy sądzi, że przypuszczenie sług etatowych i ich rodzin do uczestnictwa w korzyściach projektowanego statutu, będzie rekompensatą za pociągnięcie ich do nie znacznych świadczeń.

Do §. 10. Projektowana jest tylko zmiana końcowego ustępu punktu 1-go. Wydział krajowy dodał w projekcie zastrzeżenie co do policzalności czasu urlopowego spożytkowanego ewentualnie nie w celach kuracyjnych lub rodzinnych lecz poświęconego sprawowaniu innych obowiązków lub zajęć. Wydział krajowy sądzi, iż dla dobra służby potrzebnem jest ograniczenie swobody w użyciu urlopu.

Do §. 11. Projektowane zmiany w tym §. są najróżd następstwem §. 1. niniejszego projektu, według którego nie wszyscy funkcyjonaryusze krajowi uczestniczyć mają w prawach nowego Statutu emerytalnego. Dla tego w p. 3-cim paragrafu 11-go wypuszczono inżyniera, górnika i wypuszczono cały punkt 4-ty.

Dalej w dawnym punkcie 5 obecnie 4-tym §. 11. zatrzymano dawne postanowienia, zmieniono tylko zgodnie z faktycznym stanem bliższe określenie obowiązków, których pełnienie może pod podanymi warunkami przysporzyć czasu wliczalnego do stanu służby. Licząc się ze zaszłemi w etatach poszczególnych oddziałów zmianami projektuje się uznać jako ewentualnie do zaliczenia możliwą służbę, odbytą w charakterze aplikantów nie etatowych w oddziale konceptowym, elewów a raczej według równoczesnego projektu w spra-

wie reorganizacji służby technicznej praktykantów w oddziale technicznym, praktykantów w oddziale melioracyjnym, wreszcie aplikantów etatowych w oddziale rachunkowym i manipulacyjnym.

Do §. 12. Prócz zmian, wynikłych z tytułu uczestnictwa w prawach projektowanego Statutu, będących konsekwencją §. 1., proponuje się przyjęcie dwóch postanowień, zaczerpniętych z pensyjnej ustawy państwowej z d. 14. maja 1896. Proponuje się mianowicie najprzód przyjęcie minimalnej emerytury normalnej z wymiarem co najmniej w kwocie rocznej 400 złr. dla urzędnika, a 200 złr. dla sługi. Pod emeryturą normalną rozumie się emeryturę wymierzoną przez Wydział krajowy na podstawie przepisów Statutu emerytalnego w przeciwstawieniu do emerytury, jakie w wyjątkowych wypadkach Sejm w drodze łaski uchwaliłby zechciał.

Drugie postanowienie, które Wydział krajowy do niniejszego §. wprowadzić pragnie, odnosi się do uwzględnienia przy obliczaniu czasu służby ułamków roku, o ile one sześć miesięcy przekraczają. Ułamki takie mają się mianowicie liczyć za cały rok, co w danym razie dla interesowanych jest z dużą korzyścią, a w dawniej uchwalonym statucie nie miało miejsca.

Do §. 15. Paragraf ten pozostawia Wydział krajowy w projekcie w dawnym brzmieniu a tu nadmienia się tylko, że w przedmiocie odprawy Wydział kraj. nie poszedł za przepisami rządowemi. Według tychże wymiar odprawy co do jej wysokości zależy (§. 3. ust. z 14. maja 1896) od dłuższego czasu służby (wysokość jednokrotna za czas służby do lat pięciu, dwukrotna kwota płacy rocznej za czas służby po nad 5 lat) statut z 21. stycznia 1889 oznaczył też same granice co do cyfry wymiaru, oddał jednak słusznie w ręce Wydziału kraj. ostateczną decyzję co do wysokości w każdym szczególnym wypadku według zasług i indywidualnych stosunków.

Do §. 16. Tu do postanowień dawniejszego Statutu dodaliśmy jeszcze trzecie, na podstawie którego można przyznać wdowie pensję wdowią bez względu na to, czy małżonkowie nabyli już w myśl przepisów prawo do emerytury, czy też przeciwnie w chwili zgonu nie mają jeszcze za sobą przepisanej służby lub warunków mogących spowodować policzenie wyjątkowe służby krótszej. W dodanem postanowieniu chce Wydział krajowy zyskać upoważnienie do zapewnienia choć skromnej przyszłości tym wdowom, które śmierć poniesiona z powodu pełnienia obowiązków służbowych pozbawiła opieki i utrzymania. Wydatki podobne zajdą zapewne rzadko, wykluczone jednak nie są, a wskazanem jest, by władza zwierzchnia miała prawo uwzględnić grozę nieszczęścia i złągodzić przynajmniej materialną troskę pozostawiającej wdowy.

Do §. 18. Wszystkie dotychczas proponowane zmiany były pomniejszego znaczenia, zmiana jednak tutaj proponowana należy już do ważniejszych. Idąc za przepisami rządowymi proponuje Wydział krajowy przyjąć dla pensyj wdowich skalę wymiaru ustanowioną w stałych kwotach w służbie rządowej, tylko, że tam te stałe roczne kwoty wymierzone są w miarę podziału na rangi, do których się zaliczał zmarły małżonek, w służbie zaś krajowej nie ma tego podziału więc za wytyczną przy ustanowieniu stałych kwot pensyjnych proponuje się przyjąć wysokość ostatniej płacy pobieranej przez zmarłego męża w czynnej służbie i na tej drodze dopiero po porównaniu z płacami urzędników rządowych w rangach od VI. rangi na dół proponuje się przyjąć pensje wdowie.

W ogóle biorąc wymiar dla pensyj wdowich proponowany obecnie wypadnie dla interesowanych korzystniej. Według Statutu emerytalnego z r. 1889 najwyższe pensje wdowie wyniosą po ośmset zł., z kolei idą pensje po siedmset zł. rocznie, w obu tych

razach pensje wyznaczone są w stałych kwotach i przyznane wdowom po urzędnikach zajmujących posady imiennie wymienione — dopiero w punkcie 3. wyznaczono w przeciwstawieniu do postanowień w 2 poprzednich punktach dla wdów po wszystkich innych urzędnikach i sługach etatowych po 50% ostatniej płacy męża, najwyżej jednak po 600 zł. rocznie.

Na podstawie obecnej propozycji będzie niejako 6 klas pensyj wdowich — wdowy, którym przypadną w udziale pensje wdowie w wysokości 1200 i 900 zł. rocznie, otrzymają bezwarunkowo lepsze zaopatrzenie, niż na podstawie dotychczasowego Statutu, w dwóch środkowych klasach (wdowie pensje 700 i 600 zł.) zaopatrzenie wypadnie mniej więcej w tej samej stopie co dotychczas, w dwóch ostatnich klasach zaopatrzenie może wypaść mniej korzystnie, lubo swoją drogą będą wypadki, że przez oznaczenie minimalnej wysokości pensji wdowiej na 400 zł. wdowy po niższych urzędnikach mogą liczyć znów na stosunkowo nieco wyższe zaopatrzenie, niż na podstawie statutu z r. 1889.

Mniej korzystnie wychodzą wdowy po sługach etatowych — zacytowany p. 3. § 18. w statucie z r. 1889 przyznaje i wdowom po sługach etatowych pięćdziesiąt procent (50%) ostatniej płacy męża, obecny projekt zaś przyznaje wdowom po sługach etatowych zgodnie z przepisami rządowymi tylko jedną trzecią część ostatniej płacy męża, zastrzegając jednak, że pensja wdowia nie może mniej wynosić jak 200 zł. w. a. rocznie (§. 7 ust. państwa z 14. maja 1896).

Naruszeniu praw nabytych zapobiegnie się na podstawie przepisu zaprojektowanego w końcowym §. Statutu.

Do § 19. Proponuje się zmianę co do wysokości odprawy. W Statucie emerytalnym z 21. stycznia 1889 jest postanowienie, że wdowa wychodząc powtórnie za męża, może albo sobie zastrzedz pensję wdowią w razie powtórnego owdowienia albo zrzekając się pensji, na przyszłość może żądać odprawy, która wynosi jej trzechletnią pensję wdowią. Postanowienia te zatrzymuje się w projekcie nowego Statutu, robi się jednak różnicę w miarę, czy są dzieci potrzebujące zaopatrzenia, czy też niema takich dzieci. W ostatnim wypadku otrzymać ma wdowa zrzekająca się pensji z powodu zawarcia drugiego małżeństwa trzechletnią pensję wdowią tytułem odprawy — jeżeli zaś są dzieci potrzebujące zaopatrzenia tylko półtoraroczną.

Do § 20. W § tym Wydział krajowy śladem przepisów rządowych (§ 11. Ust. z 14. maja 1896) proponuje dla wdów, których małżonkowie nie mieli prawa do emerytury, odprawę równającą się ćwierć rocznej ostatniej płacy (§ 29.) męża. Jestto postanowienie mniej korzystne niż postanowienia przepisane w podobnych razach w Statucie z d. 21. stycznia 1889. Tam odprawę wyznaczono w wysokości półrocznej ostatniej płacy męża.

Znów przy zastosowaniu przepisów niniejszego § przyjdzie mieć wzgląd na prawa nabyte i możność dawnego wymiaru na podstawie § 48. projektowanego statutu.

Do § 21. Projektowane postanowienie, powzięte z przepisów rządowych (§§ 12. i 13. Ust. Państw. z 14. maja 1886) należy znów do postanowień, które w porównaniu z postanowieniem Statutu z dnia 21-go stycznia 1889 r. wypadnie na korzyść rodzin funkcyjaryuszy krajowych. Zapewnia ono pozostałym po funkcyjaryuszu, w pierwszej tak smutnej chwili po zgonie głowy domu pomoc na opędzenie wydatków wywołanych chorobą, i na opędzenie nieuchronnych wydatków z pogrzebem połączonych. Na podstawie Statutu z d. 21. stycznia 1889 pomoc podobna ma miejsce tylko wówczas, gdy zmarły funkcyjaryusz pobierał płacę w granicach 800 zł. w. a. i jeżeli zmarły był w służbie czynnej.

Postanowienia obecnie proponowane nie znają tych ograniczeń, a kwartał pośmiertny może przypaść w udziale nie tylko najbliższej rodzinie, lecz i obcym osobom, w całości lub w części, jeżeli udowodnią, że pielegnowały zmarłego przed śmiercią, lub

że pokryły z własnych funduszków kosztą pogrzebu. Wypłatę kwartału pośmiertnego w ostatnim wypadku uczyniono w projekcie zawisłą od zezwolenia Wydziału krajowego.

Wydział krajowy dodać może na podstawie znajomości stosunków w rodzinach swych funkcyjaryuszy, że pomoc zawarta w kwartale pośmiertnym bywa potrzebną nie tylko po zgonie zmarłych funkcyjaryuszy o niższych płacach. W takich razach potrzeby i gdy nie było pomocy, wyznaczonej Statutem emerytalnym, dawał ją Wydział krajowy z funduszków oddanych mu do rozporządzalności. Wydatek ten odpadłby z uchwaleniem projektowanego Statutu.

Do §. 22. Postanowienia proponowane wprowadzają doniosłą zmianę na korzyść zaopatrzenia dzieci po funkcyjaryuszach pozostałych i jeżeli pensya wdowia nie zawsze wypadnie wyżej, niż na podstawie wymiaru w Statucie z 21. stycznia 1889 r. to pomoc dana wdowie w formie dodatku na wychowanie w znacznej mierze uzupełnia zaopatrzenie całej rodziny razem wziętej, ułatwia jej egzystencję i odchowanie dzieci. W porównaniu z dodatkiem na wychowanie, przyznanym na podstawie Statutu, z r. 1889 pomoc proponowana jest wydatniejszą w trojakim względzie, naprzód bowiem sam dodatek wynosi na każde niezaopatrzone dziecko 20 % a nie 10 % nadto zaś suma dodatków dla wszystkich dzieci nie ma określonej granicy do połowy pensyi wdowej, lecz granica ta posunięta jest do wysokości całej pensyi, wreszcie jak wynika z następnego § pomoc trwa dłużej, bo do osiągnięcia pełnoletności a nie do dojścia do wieku normalnego.

Do §. 23. (§. 23 i 24 Statutu emerytalnego z r. 1889). Wobec proponowanej zmiany terminu, do którego ma trwać pobór dodatku na wychowanie, odpada potrzeba definicyi wieku normalnego, której w dawnym Statucie poświęcony był §. 22., dlatego paragraf 24-ty traktujący w Statucie z r. 1889 „o utracie prawa do dodatku na wychowanie“ oznaczony jest w projekcie liczbą 23-cią. Dalszą zmianą jest wspomniana już zmiana końcowego terminu poboru, a nadto proponuje Wydział krajowy, by przy dwóch formach zaopatrzenia zarówno u dziewcząt, jak u chłopców utrata prawa do dodatku na wychowanie była tylko czasową, zdarzyć się bowiem może, że tak dziewczyna jak i chłopiec po całkiem prawidłowem wykorzystaniu miejsca funduszowych, po ukończeniu wychowania w zakładach wychowawczych, co do chłopca także po absolwowaniu seminarium, znajdą się jeszcze bez środków utrzymania przed pełnoletnością, a nadto mogą zająć wypadki, że bez żadnej winy ze strony dzieci korzystanie z zakładu lub miejsca funduszowego staje się nie możliwem, n. p. chłopiec przyjęty do zakładu wojskowego skutkiem choroby lub niezawinionego wypadku staje się fizycznie nie zdolnym do wychowania wojskowego i t. p.

Decyzję co do przywrócenia prawa do dodatku na wychowanie zastrzeżliśmy dla Wydziału krajowego.

Do §. 24. (§. 25 i 26-ty w Statucie emerytalnym z r. 1889). Zmiany proponowane w tym paragrafie, który zastępuje §. 25 i 26 Statutu, z 21. stycznia 1889, lubo są w części analogicznem następstwem zmiany przepisów o dodatkach wychowawczych, są stosunkowo do przepisów w tej mierze Statutu z 21. stycznia 1889 mniej doniosła, bo i tam wymiar pensyi sierocińskiej był już nieco wydatniejszy. Według Statutu z 21. stycznia 1889, pensya sierocińska należy się każdej sierocie z osobna i wynosi dla każdej (20 %) dwudziesty procent pensyi wdowej z ograniczeniem, że pensye sierocińskie, dla wszystkich razem dzieci tego samego ojca nie mogą przewyższać $\frac{2}{3}$ pensyi wdowej, obecnie śladem przepisów rządowych (§. 9. Ustawy państwowej z 14. maja 1896), proponuje się dla sierot łączne prawo do pensyi sierocińskiej, wynoszącej razem połowę pensyi wdowej z correcturą mogącą przyjść do zastosowania na wypadek liczniejszego rodzeństwa z tytułu dodatków na wychowanie, jakieby się według §. 23. należały były matce. Jeżeli mianowicie suma tych normalnych dodatków na wychowanie wynosi więcej, niż kwota pensyi sierocińskiej, należy nadwyżkę przyznać jako dodatek do pensyi sierociej, równo wydzielony na każdą głowę rodzeństwa ale nie z jednakim końcowym terminem

poboru, bo wypłata tego dodatku kończyć się będzie w miarę kolejnego wychodzenia dzieci z uprawnienia do poboru, a to tak długo, dopóki nadwyżka ta całkiem nie zniknie i nie pozostanie tylko pełna kwota pensji sierocińskiej.

Ostatni ustęp proponowanego paragrafu określa ostateczną granicę, której nie może przekroczyć pensja sierocińska zasilana nadwyżką wciągniętych w rachubę dodatków na wychowanie — jest nią pełna pensja wdowa, jakaby się w danym razie należała matce lub macosze sierot.

Do §. 25. Paragraf ten odpowiada paragrafowi 27 w Statucie z d. 21. stycznia 1889, jest z nim jednobrzmiącym, nastąpiła tylko zmiana w zacytowaniu §. 23. zamiast powołania się na odpowiedni paragraf dawnego statutu.

Do §. 26. z tytułem *Odprawa dla dzieci*. Paragraf ten odpowiada §. 29. w statucie z d. 21. stycznia 1889, a nosi tę liczbę, bo w projekcie nowego Statutu ubył §. 28. traktujący „o zaopatrzeniu dzieci po kobietach mających prawo do emerytury“. Postanowienia odpowiednie nie potrzebowały wejść do projektowanego Statutu, wobec tego, że posad nie ma dla kobiet w etacie urzędników i sług Wydziału krajowego. Przechodząc do postanowień „o odprawie dla dzieci“ nadmienia się, iż proponuje się zatrzymać postanowienia statutu z 21. stycznia 1889 z obniżeniem jednak kwoty odprawy — mianowicie proponuje się, by odprawa równała się nie półrocznej lecz ćwierćrocznej ostatniej płacy ich ojca. Podobno propozycja co do obniżenia odprawy wdowy postawiona już została w §. 29. projektowanego statutu. Ku obronie w danym razie praw nabytych posłuży i tutaj postanowienie §. końcowego zaprojektowanego Statutu.

Do §. 28. Postanowienia niniejszego §. mieszczą w sobie względną zmianę postanowień poprzednich o pensjach wdowich, dodatkach na wychowania i pensjach sierocińskich, a to w tych razach, kiedy idzie o ich wymiar po śmierci funkcjonariusza, który zmarł już jako emeryt.

Zmiana polega na ograniczeniu wysokości poborów, mających się przyznać a) wdowie z tytułu pensji wdowiej ewentualnie i z tytułu należnych dodatków na wychowanie dzieci b) sierotom z tytułu pensji sierocińskiej i ewentualnego podwyższenia tejeż w myśl korektury dopuszczalnej według § 24 projektowanego statutu, mianowicie przyznać się mające normalne zaopatrzenia z wspomnianych co tylko tytułów, o ile one razem przy wymiarze pod uwzględnienie wogóle przyjść mogą (przyjść mogą tylko grupami a i b) nie powinny przekroczyć swą wysokością normalnej nawet emerytury zmarłego, z drugiej strony jednak wysokość pensji wdowiej zawarowana jest zastrzeżeniem, że nie może wynosić mniej jak 400 zł. dla wdów po urzędnikach, względnie nie mniej, jak 200 zł. dla wdów po sługach, zgodnie z postanowieniem §. 18. więc się w danych razach i granice redukcji oznaczone.

Do §. 29. Paragraf ten daje definicję „ostatniej płacy“, o której tyle razy jest mowa w postanowieniach Statutu. W projekcie nowego Statutu zatrzymuje się definicję Statutu z 21. stycznia 1889, modyfikuje się ją tylko w ostatnim ustępie, w którym w statucie z 21. stycznia 1889, w przeciwstawieniu do płacy stałej i dodatków pięcioletnich wykluczono od policzalności do płacy ostatniej wszystkie inne jakiegokolwiek bądź rodzaju należności. Otóż w projekcie nowego Statutu wyłącza się także wszystkie różnorodne dodatki do płacy, czyni się tylko wyjątek dla dodatku osobistego, iż zalicza się go tylko wtedy do ostatniej płacy, jeżeli został przyznany w celu wyrównania poborów przy przeniesieniu z jednej posady na drugą i tylko o tyle, o ile służył na pokrycie różnicy stałej płacy i dodatków pięcioletnich.

Do §. 30. Paragraf o oględzinach lekarskich odpowiada §. 32 w Statucie z d. 21. stycznia 1889 i jest z nim jednobrzmiącym.

Do §. 31. W paragrafie tym, odpowiadającym §. 33., w statucie emerytalnym z dnia 21. stycznia 1889, wskazane są jako źródło pokrycia wydatków tym statutem objętych też same fundusze, t. j. fundusz krajowy i te jego działy, z których emeryt, a względnie mąż, (ojciec) ostatnią swoją płacę w czynnej służbie pobierali. Fundusz krajowy i poszczególne jego działy będą stanowić główne źródło — choć znaczny zasilek wpływać jednak będzie, jak poprzednio już zapowiedziano, i od interesowanych, a to od urzędników i sług w formie świadczeń pieniężnych, o których bliżej będzie mowa niżej.

Do §. 32. i 33. Paragrafy te oznaczone innemi cyframi odpowiadają treścią w zupełności postanowieniom §§. 34. i 35. Statutu z 21. stycznia 1889.

Do §. 34.—46. Tych kilkanaście paragrafów, stanowiących razem osobny rozdział zawiera postanowienia o świadczeniach urzędników i sług etatowych przy Wydziale krajowym. Będą one dwojakie: a) jednorazowe, a raczej powtarzające się w odstępach, nie dających się naprzód oznaczyć, w formie opłat, przypadających od pierwszej nominacji stałej i od następnych zwyczaj, pozyskanych w poborach, czy to skutkiem awansu, czy skutkiem przejścia do wyższej klasy poborów — i b) stałe, bieżące, w formie miesięcznych wkładek do funduszu krajowego pobieranych przy wypłacie płacy.

Tylko pierwsze, t. j. wkładki jednorazowe, zaciągną na wszystkich funkcyjaryuszach, dla których ma obowiązywać proponowany Statut, bez różnicy, czy się zaliczają do grona urzędników, czy też do służby stałej, etatem Wydziałowi krajowemu przydzielonej, wkładkę zaś stałą, bieżącą, opłacać będą tylko urzędnicy.

Wkładka stała, bieżąca, wynosić będzie rocznie 3% od płacy czynnej służby, do wymierzenia emerytury policzalnej; — obowiązek płacenia jej ustaje czasowo, skoro który z urzędników skutkiem awansu lub pozyskania zwyczajki w poborach, stanie się obowiązującym do opłaty jednorazowej wkładki. Wynosi ona dość dużo, bo jedną trzecią część przyznanej pierwotnie płacy, lub jedną trzecią część pozyskanej następnie zwyczajki w poborach, dlatego proponuje się ulgi i ułatwienia, by obowiązek spłaty, mimo że się schodzi z pomyślną zmianą, w poborach zobowiązanego niezaciężył na nim zbyt. I tak już przy wymiarze pierwotnym, t. j. przy pierwszej nominacji stałej, zważać się ma, że tylko pobory przewyższające kwotę 300 zł., w pieniądzu lub naturaliach, podlegają obowiązkowi uiszczenia opłaty, skutkiem czego opłata, jaką mają uiścić służy etatowi, wypadnie stosunkowo niżej, dalej §. 37. podaje cały szereg zwolnień co do poszczególnych rodzajów poborów, przy dalszych nominacjach znowu przychodzi pod wymiar tylko zwyczajka, o którą nowe pobory wyższe są od poprzednich, od których urzędnik albo sługa wkładkę jednorazową już uiścił, — a wreszcie wolno jest obowiązanemu do opłaty jednorazowej wkładki uiścić ją w 12 po sobie następujących ratach miesięcznych, a w czasie tym przysłużyć mu, jak już wspomniano, uwolnienie od obowiązku płacenia wkładki bieżącej.

Dalsze paragrafy Rozdziału VIII-go traktują o obowiązku opłaty jednorazowej wkładki i modyfikacjach tego obowiązku w miarę ukształtowania się stosunków służbowych w poszczególnych razach.

Przepisy te, jak w ogóle zaproponowane postanowienia o świadczeniach pieniężnych, zapożyczone są z przepisów obowiązujących w tej mierze w służbie rządowej, Wydział krajowy, polegając na długoletniem wypróbowaniu przepisów o taksach służbowych (zaprowadzonych patentem z 27. stycznia 1840 r.), zastosował je analogicznie do stosunków w służbie Wydziału krajowego, a od siebie dodał tylko dwa postanowienia. Pierwsze (§. 40.) na wypadek przejścia urzędników rządowych do służby krajowej, zapewniające tymże, z powołaniem się na zasadę wzajemności, uwzględnienie zapłaconych poprzód taks służbowych w służbie rządowej — drugie zaś odnosi się (§. 46.) do uwolnienia funkcyj-

naryuszy Wydziału krajowego od opłaty wkładki jednorazowej od poborów, uzyskanych na podstawie nominacyi z okresu przed wejściem w życie niniejszego Statutu, jakoteż poborów, uzyskanych przy równocześnie zaprojektowanej regulacyi płac.

Do §. 47. Jest on dosłownem powtórzeniem §. 36-go ze Statutu z 21. stycznia 1897 r., z dodatkiem, wynikającym z postanowienia §. 14. ust. 3.

Do §. 48. Szereg postanowień statutowych zamyka się postanowieniami co do terminu mocy obowiązującej Statutu.

Jako termin wejścia w życie proponuje się oznaczyć dzień 1-szy lipca 1898 r., ten sam dzień, od którego według równocześnie postawionych wniosków Wydziału krajowego ma się rozpocząć pobór zregulowanych na wyższe płace.

Zarazem postanawia się, iż Statut z 21. stycznia 1889 traci moc obowiązującą co do osób, dla których proponuje się niniejszy Statut, z ograniczeniem jednak dodaniem dla zawarowania praw nabytych przez obecnych funkcyonaryuszów, na podstawie Statutu z roku 1889. Gdyby mianowicie przy wymiarze zaopatrzeń emerytalnych bieżących lub jednorazowych na rzecz funkcyonaryuszów nominowanych przed 1-szym lipca 1898, ich wdów i sierót okazało się, iż wymiar na podstawie dawniejszego Statutu byłby dla nich korzystniejszy, naówczas mają przyjść do zastosowania odpowiednie przepisy Statutu z dnia 21. stycznia 1889.
